

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU PRZEWORSKIEGO

2023 ROK

POWIATOWA STACJA SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNA
W PRZEWORSKU

RYNEK 1, 37-200 PRZEWORSK, Tel. ulon: 16 648 7001

E- mail: sekretari@psse.przeworsk@sanpid.gov.pl

Spis treści

WSTĘP	3
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PRZEWORSKIEGO DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEJ STACJI SANIATARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ	5
SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU PRZEWORSKIEGO ZA ROK 2023 W PORÓWNANIU Z ROKIEM 2022	8
NADZÓR EPIDEMIOLOGICZNY NA TERENIE POWIATU PRZEWORSKIEGO W 2023 r.	16
STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ	19
MONITORING JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI	20
NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA	24
NADZÓR NAD STANEM SANITARNO-HIGIENICZNYM ZAKŁADÓW PRACY	32
DZIAŁALNOŚĆ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	39
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NADZORU NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY	41
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	47
DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA	51
PODSUMOWANIE	53

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Przekazuję Państwu informację na temat stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu przeworskiego za rok 2023. Niniejszy dokument informuje o wykonywanych zadaniach i podejmowanych działaniach przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przeworsku, które gwarantują mieszkańcom naszego powiatu bezpieczeństwo sanitarne i zdrowotne.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej wynikają z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i dotyczą ochrony zdrowia publicznego poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej, przeciwepidemicznej oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia i są ukierunkowane na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz mają na celu zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zawodowych.

Realizację zadań prowadzono w oparciu o przepisy prawne i Plan Zasadniczych Zadań, uwzględniając sytuację sanitarno-epidemiologiczną powiatu przeworskiego oraz wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Znaczną część działań stanowiły też interwencje i działania akcyjne nieplanowane, wynikające z potrzeb bieżącej sytuacji epidemiologicznej.

W 2023 r. nasze działania ukierunkowane były na kontynuację zwalczania zakażeń wirusem SARS-CoV-2 i zachorowań na COVID-19. Sytuacja epidemiologiczna w tym zakresie w ciągu roku była stabilna, z tendencją spadkową zakażeń i zachorowań.

Ponadto, ze względu na trwający konflikt zbrojny w Ukrainie, kontynuowaliśmy nadzór nad zapewnieniem uchodźcom bezpiecznych warunków pobytu w miejscach ich tymczasowego zakwaterowania.

Wzmoczone działania prowadziliśmy również w zakresie egzekwowania obowiązkowych szczepień ochronnych. Wobec rodziców uchylających się od szczepień swoich dzieci staraliśmy się przekazywać istotne informacje o dobrodziejstwie szczepień ochronnych, chroniących przed groźnymi chorobami zakaźnymi oraz o skutkach zdrowotnych jakie może wywołać brak zaszczepienia dziecka.

W przypadku zaistnienia zagrożeń epidemiologicznych, działał jak zawsze system powiadamiania alarmowego, a w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia ludzi – system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt RASFF.

W okresie od maja do września, była prowadzona akcja związana z letnim wypoczynkiem, polegająca na wzmożonym nadzorze nad obiektami użyteczności publicznej (kontrola obiektów żywnościowo-żywnościowych, pobór próbek lodów z zakładów cukierniczych, kontrola obiektów noclegowych, toalet ogólnodostępnych, basenów oraz jakości wody basenowej, nadzór nad zorganizowanym wypoczynkiem dzieci i młodzieży) mający zapewnić bezpieczeństwo sanitarne osobom wypoczywającym na terenie powiatu przeworskiego.

Rok 2023 w naszej stacji był rokiem większych inwestycji dzięki realizacji Projektu „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania nr POIS.11.03.00-00-0192/22 w ramach działania 11.3 Wspieranie naprawy i odporności systemu ochrony zdrowia oś priorytetowa XI REACT-EU Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 –2020. W ramach tego programu dokonaliśmy modernizacji budynku PSSE w Przeworsku oraz zakupiliśmy sprzęt laboratoryjny i informatyczny. Dzięki temu poprawiły się warunki pracy pracowników i przyjmowania interesantów oraz jakość prowadzonych badań laboratoryjnych i infrastruktura informatyczna.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Przeworsku pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając bezpieczeństwo sanitarne, współpracuje z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną oraz bierze czynny udział w posiedzeniach organizowanych przez Starostę Przeworskiego.

W przedkładanym raporcie o „Stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu przeworskiego za 2023 rok” ujęto sytuację epidemiologiczną w zakresie występowania chorób zakaźnych oraz wyniki nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PSSE w Przeworsku.

*Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Przeworsku*

Ryszard Trelka

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PRZEWORSKIEGO DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEJ STACJI SANIATARNO- EPIDEMIOLOGICZNEJ

Powiat Przeworski administracyjnie swym zasięgiem obejmuje: Miasto Przeworsk, Gminę wiejską Przeworsk, Miasto i Gminę Sieniawa, Miasto i Gminę Kańczuga, Gminę Adamówka, Gminę Zarzecze, Gminę Gać, Miasto i Gminę Jawornik Polski i Gminę Tryńcza.

Dane demograficzne powiatu:

<i>POWIAT PRZEWORSKI</i>	<i>Ludność ogółem</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Powierzchnia w km²</i>	<i>Gęstość zaludnienia (os./ 1 km²)</i>
<i>Miasto Przeworsk</i>	14597	6971	7626	22,1	660
<i>Miasto Kańczuga</i>	2912	1390	1522	7,6	383
<i>Miasto Sieniawa</i>	2009	998	1011	6,7	300
<i>Gmina Adamówka</i>	4032	2026	2006	134,3	30
<i>Gmina Gać</i>	4523	2195	2328	36,0	126
<i>Gmina Jawornik Polski</i>	4229	2088	2141	62,9	67
<i>Gmina Kańczuga</i>	8815	4358	4457	97,4	91
<i>Gmina Przeworsk</i>	14632	7252	7380	90,8	161
<i>Gmina Sieniawa</i>	4740	2421	2319	121,0	39
<i>Gmina Tryńcza</i>	8503	4210	4293	70,0	121
<i>Gmina Zarzecze</i>	6934	3413	3521	49,2	141
RAZEM	75926	37322	38604	698	109

Wg GUS – stan na 30 czerwca 2023 r.

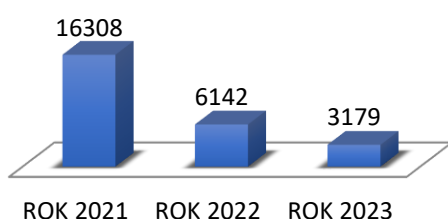
Działalność komórek organizacyjnych PSSE w Przeworsku w 2023 r.

<i>Komórka organizacyjna</i>	<i>Epidemiologia</i>	<i>Bezpieczeństwo Żywności i Żywienia</i>	<i>Higiena Komunalna</i>	<i>Higiena Pracy</i>	<i>Higiena Dzieci i Młodzieży</i>	<i>Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia</i>	<i>Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny</i>	<i>RAZEM</i>
<i>Liczba kontroli/ wizytacji</i>	2204	512	170	111 (+7 środki zastępcze)	97	32	46	3179
<i>Liczba Decyzji, postępowań, opinii</i>	13	247	230	28	25	-	50	593
<i>Liczba opinii sanitarnych</i>	3	90	10	-	3	-	103	209
<i>Liczba pobranych próbek z nadzoru/ na zlecenie</i>	385	240	142	-	-	-	-	767
<i>Liczba próbek kwestionowanych z nadzoru</i>	112	3	69	-	-	-	-	184
<i>Liczba mandatów /kwota PLN</i>	-	41/9,200	-	-	-	-	-	41 / 9,200 zł
<i>Liczba postanowień</i>	-	6	15	4	-	-	34	59
<i>Liczba interwencji</i>	1	23	5	-	1	-	-	30
<i>Liczba pomiarów środowiskowych</i>	-	-	-	-	82	-	-	82
<i>Liczba dochodzeń epidemiologicznych</i>	2263	1	-	22	-	-	-	2286
<i>Liczba pobranych próbek w ogniskach chorób zakaźnych/ próbki Kwestionowane</i>	54/48	1/1	-	-	-	-	-	55/49
<i>Liczba ocen higienicznych</i>	-	13	32	-	-	-	-	45
<i>Liczba wystąpień / wezwań</i>	17	-	-	-	-	-	-	17

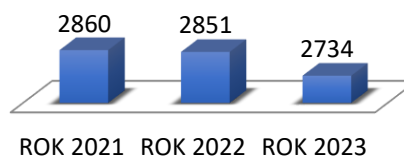
Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Przeworsku w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2022 i 2021

Rok	Pobrane próbki	Badania laboratoryjne	Kontrole/ Wizytacje/ Wywiady	Decyzje ogółem	Nałożone mandaty [szt.]	Kwota mandatów [zł]
2023	767	2734	3179	593	41	9200
2022	547	2851	6142	589	39	7260
2021	698	2860	16308	475	43	7630

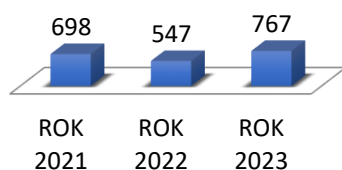
LICZBA KONTROLI

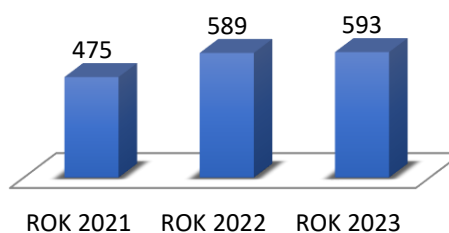
BADANIA LABORATORYJNE

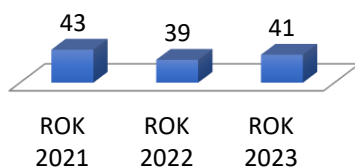
LICZBA POBRANYCH PRÓBEK

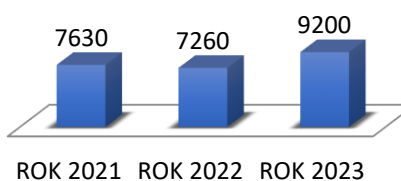
DECYZJE OGÓŁEM

LICZBA NAŁOŻONYCH MANDATÓW

KWOTA NAŁOŻONYCH MANDATÓW W PLN

**SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU PRZEWORSKIEGO ZA
ROK 2023 W PORÓWNANIU Z ROKIEM 2022**

Lp.	Jednostka chorobowa	2022 r.		2023 r.	
		Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności
1	Salmoneloza jelitowa,	23	30,19	45	59,07
	Salmoneloza pozajelitowa	3	3,93	1	1,31
	w tym zbiorowe zatrucie pokarmowe	1	1,31	1	1,31
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe,	58	76,13	21	27,57
	w tym dzieci do lat 2	3	141,64	1	47,21
3	Giardioza	1	1,31	-	-
4	Kryptosporydioza	-	-	1	1,31
5	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem,	35	45,94	14	18,38
	w tym u dzieci do lat 2	20	944,28	4	188,86
	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez Rotawirusy	26	34,13	7	9,19
	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez Norowirusy	9	11,81	7	9,19
6	Wirusowe zakażenia jelitowe - inne określone	9	11,81	1	1,31
7	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bliżej nie określone, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu,	75	98,45	86	112,89
	w tym dzieci do lat 2	9	424,92	8	377,71
8	Krztusiec	-	-	1	1,31
9	Płonica (szkarlatyna)	5	6,56	75	98,45
10	Róża	9	11,81	21	27,57

Lp.	Jednostka chorobowa	2022 r.		2023 r.	
		Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności
11	Legioneloza Choroba legionistów	-	-	3	3,94
12	Kiła wczesna	1	1,31	5	6,56
13	Kiła nieokreślona	-	-	3	3,94
14	Borelioza z Lyme	29	38,06	66	86,64
15	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	126/36	165,40/47,25	118/35	154,90/45,94
16	Choroba wywołana przez hantawirusy	-	-	2	2,62
17	Ospa wietrzna	172	225,78	721	946,47
18	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone	1	1,31	-	-
19	Wirusowe zapalenie wątroby typu B – przewlekłe	2	2,62	2	2,62
20	Wirusowe zapalenie wątroby typu C – przewlekłe	-	-	6	7,87
21	AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności	-	-	1	1,31
22	Nowo wykryte zakażenie HIV	2	2,62	2	2,62
23	Świnka	-	-	1	1,31
24	Bąblowica	2	2,62	-	-
25	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae	10	13,12	4	5,25
26	Grypa – zachorowania i podejrzenia zachorowań, w tym grypa potwierdzona badaniami laboratoryjnymi, /wywołana nowym wirusem A(H1N1)/	555	728,55	1094	1436,11
		3	3,93	6	7.88
		-	-	-	-

Lp.	Jednostka chorobowa	2022 r.		2023 r.	
		Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności
27	Gruźlica/ osoby ze styczności z osobami prątkującymi	19 /8	24,94 / 10,50	16/23	21,00/ 30,19
28	Zakażenia SARS-CoV-2 (Covid 19)	3194	4192,81	629	825,70
29	Zakażenia wirusem RSV	-	-	11	14,44
	W tym u dzieci do lat 2			3	141,64
30	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	-	-	185	242,85

Dane do obliczenia wskaźnika zapadalności za rok 2022 [GUS]:

Liczba ludności w powiecie przeworskim na dzień 30.VI.2022 r. – 76178

Liczba dzieci do lat 2 w powiecie przeworskim na dzień 30.VI.2022 r. – 2118

Opis sytuacji epidemiologicznej w powiecie przeworskim

Na podstawie przeprowadzonej oceny sytuacji epidemiologicznej za rok 2023 stwierdza się nadal niekorzystną sytuację w zakresie zakażeń bakteryjnych szerzących się drogą pokarmową. Zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych salmonelloz oraz biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Częstotliwość występowania chorób zakaźnych szerzących się poprzez zakażoną żywność, stanowi istotny wskaźnik poziomu higieny żywności na wszystkich etapach jej przygotowania. Jest również wyznacznikiem poziomu higieny osobistej oraz higieny otoczenia danej społeczności. W przypadkach chorób bakteryjnych zapobieganie przed zachorowaniem polega na przestrzeganiu zasad bezpiecznego przygotowywania żywności. Bakteryjne zakażenia jelitowe, które wystąpiły u osób w starszym wieku były wywołane przez *Clostridium difficile* i z powodu powikłań 2 osoby zmarło. Wśród wirusowych zakażeń jelitowych obserwuje się systematyczny spadek głównie u dzieci do lat 2, które są populacją szczególnie narażoną. Należy zauważyć, że wprowadzenie obowiązkowych szczepień przeciwko rotawirusom w 2021 roku znacznie obniżyło liczbę zachorowań wśród najmłodszej populacji. Na naszym terenie liczba dzieci uodpornionych przeciwko rotawirusom, poprzez szczepienia obowiązkowe wynosi w roczniku 2023– 245 co stanowi 51,69%, w 2022– 488 tj. 82,85% a w 2021– 480 tj. 79,87%. Dzieci z rocznika 2023 są w trakcie realizacji szczepień.

W 2023 r. decyzją PPIS w Przeworsku odsuniętych od zajęć z powodu zakażeń salmonellą było 7 osób, w tym 6 dzieci i 1 branzowiec. Po 3 ujemnych wynikach badań jako ozdrowieńcy zostali przywróceny do zajęć.

W omawianym okresie odnotowano jedno zbiorowe zatrucie pokarmowe Salmonellą gr. D Enteritidis w domu prywatnym, gdzie na 5 osób narażonych zachorowało 2 dzieci, które były hospitalizowane.

W 2023 r. zarejestrowano 21 przypadków Róży jako inwazyjnego zakażenia Streptococcus Pyogenes zdiagnozowanego wyłącznie na podstawie objawów klinicznych. Jest to 2 razy więcej zgłoszonych zakażeń niż w roku ubiegłym.

W 2023 r. odnotowano 66 przypadków Boreliozy, gdzie większość z nich to wczesne zakażenia z objawami skórными, pozostałe to późne postacie stawowe. Zwiększenie liczby osób narażonych na kontakt z zakażonymi kleszczami spowodowało wzrost liczby zgłoszonych przypadków zachorowań na Boreliozę. Należy zaznaczyć, że obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza, że zakażone kleszcze będące wektorami krętków Borrelia są obecne na terenie całego kraju. W ramach szczepień zalecanych szczepionką przeciwko Odkleszczowemu Zapaleniu Mózgu w 2023 r. uodpornionych zostało 30 osób, w 2022 r. -16 osób a 2021 r. – 18. W 2023 r. w zakresie nadzoru nad chorobami zawodowymi wydano 4 decyzje w sprawie przyznania choroby zawodowej jaka jest Borelioza.

Odnutowano 2 przypadki zakażeń Hantawirusami, które związane były z pracą w gospodarstwie i częstym kontakcie z odchodami gryzoni, przy braku zachowania podstawowych zasad higieny. U jednej osoby przebieg był ciężki z gorączką krwotoczną i zespołem nerkowym, osoby nie były dializowane, zejście choroby pomyślne. Rezerwuarem i wektorem tych zakażeń są gryzonie, których wydaliny i wydzieliny zawierające wirusy, zakażają otoczenie człowieka. Zakażenia szerzą się drogą powietrzno-pyłową, pokarmową oraz poprzez bezpośredni kontakt z gryzoniemi. Przebieg zachorowań może być różny, od lekkich objawów grypopodobnych do ciężkiej gorączki krwotocznej z zespołem nerkowym.

Na ogółem zarejestrowanych w 2023 roku 118 osób pokąsanych, 35 z nich zostało zakwalifikowanych do szczepień p/wścieklicznie. Należy zauważyć, że najczęstszą przyczyną podejmowania szczepień u ludzi stanowiły pokąsania przez zwierzęta domowe, głównie psy i koty. W większości przypadków, po ustaleniu właścicieli zwierząt, możliwe były ich obserwacje, na podstawie których nie stwierdzono objawów zakażenia wściekliczną i konieczności szczepień poekspozycyjnych osób pokąsanych. Należy podkreślić, że pokąsania wśród ludzi stanowią nadal istotny problem w nadzorze epidemiologicznym, gdyż wściekliczna jest chorobą śmiertelną i tylko szczepienia zapobiegają rozwojowi zakażenia.

W 2023 r. odnotowano ogółem 5 przypadków Kiły wczesnej, z czego 4 były hospitalizowane. Zgłoszone zachorowania dotyczyły młodych mężczyzn homo i heteroseksualnych. Ponadto zarejestrowano 3 przypadki Kiły nieokreślonej u młodych mężczyzn, zgłoszone przez laboratoria jako pozytywne wyniki badań. Zagrożenie kiłą, ale też innymi chorobami przenoszonymi drogą płciową wydaje się nie być wystarczającym sygnałem ostrzegawczym dla osób aktywnych seksualnie lub też brakuje odpowiedniego uświadczenia ryzyka. W kontekście epidemiologii kiły, ważne znaczenie ma zaniechanie profilaktyki, szczególnie regularnych wizyt u lekarza i badań pod kątem potencjalnych infekcji przenoszonych drogą płciową. Osoby zakażone kiłą powinny poddać się leczeniu i na ten czas

powstrzymać od współżycia, by nie rozprzestrzeniać choroby – ze względu na brak diagnostyki, czy ignorowanie objawów nie zawsze tak się dzieje.

Zarejestrowano 2 nowo wykryte zakażenia HIV u kobiety uchodźcy oraz młodego mężczyzny z zakażeniem Kiłą, są to osoby heteroseksualne leczone ambulatoryjnie. Dzięki innowacjom w zakresie leków antyretrowirusowych i ogólnie postępowania medycznego, obecnie zakażenie HIV ma charakter choroby przewlekłej. Osoby pozostające pod opieką medyczną i skutecznie leczone mają w niewielkim stopniu tylko obniżoną średnią oczekiwaną długość życia, gorsze rokowanie dotyczy osób z późnym rozpoznaniem. Zgłoszone 1 zachorowanie na AIDS rozpoznane u mężczyzny w średnim wieku z zakażeniem HIV, po hospitalizacji zakończyło się zgonem. Zarejestrowane powyższe przypadki zakażeń są nadal wielkim problemem współczesnego świata. Mimo upływu wielu lat od poznania czynnika etiologicznego i dróg jego szerzenia się, liczba osób zakażonych z roku na rok systematycznie wzrasta.

Choroby wieku dziecięcego /świnka, różyczka, ospa wietrzna, płonica/ występują w naszym powiecie sezonowo, stąd odnotowywane są okresowe wzrosty zachorowań. Stan uodpornienia populacji dzieci podlegających do szczepień p/świnice, odrze, różyczce w powiecie jest na poziomie 76,6% - w roczniku 2022, 94,3% - w roczniku 2021 i 95% - w roczniku 2020. Rocznik 2023 jest w trakcie realizacji szczepień. Kontynuowane są działania uświadamiające wśród rodziców i opiekunów dzieci w zakresie dobrodziejstwa szczepień ochronnych, aby zwiększyć zaufanie społeczne do profilaktyki chorób zakaźnych, a tym samym osiągnąć bezpieczny poziom odporności środowiskowej, która jest gwarantem bezpieczeństwa epidemiologicznego w społeczeństwie. W związku z coraz większą ilością rejestrowanych przypadków uchylania się osób od realizacji obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci Państwowa Inspekcja Sanitarna w Przeworsku kontynuowała działania w stosunku do tych osób, polegające na wzywaniu do wstawienia się do PSSE i POZ, w celu przeprowadzenia akcji edukacyjno-uświadamiającej i ustalenia przyczyn nieszczepienia. W wyniku powyższych działań u części dzieci rozpoczęto szczepienia, inne posiadały przeciwwskazania medyczne do szczepień wynikające z zaświadczeń od lekarzy specjalistów, jeszcze inne dzieci zostały skierowane do poradni specjalistycznych, pozostała większość rodziców deklaruje, że są za szczepieniami, ale obawiają się powikłań poszczepiennych i dlatego zwlekają z decyzją. Należy jednak zaznaczyć, że Państwowa Inspekcja Sanitarna napotyka na coraz większe opory ze strony rodziców, popierane „argumentami” ściągniętymi z niefachowych stron internetowych, a konsekwencją tego jest spadek stanu uodpornienia dzieci przeciwko niektórym chorobom zakaźnym. Obniżanie odporności środowiskowej stanowi zagrożenie występowania ciężkich zachorowań i powikłań wielu chorób zakaźnych, które dzięki powszechnym szczepieniom kiedyś były rzadkością. Niespełnienie obowiązku poddania dziecka szczepieniom ochronnym podlega egzekucji administracyjnej, jednak najskuteczniejsze zapobieganie zachorowaniom na choroby zakaźne głównie uwarunkowane jest poziomem społecznej akceptacji prawnego obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym.

W 2023 roku wystąpiła epidemia wyrównawcza Ospy wietrznej, gdyż zaobserwowaliśmy wzmożoną liczbę zachorowań wśród populacji dzieci i młodzieży, która nie

była uodporniona. Ospa wietrzna jest chorobą wywoływaną przez wirus ospy wietrznej i półpaśca. Źródłem zakażenia jest zawsze inny chory (drogą kropelkową lub w sporadycznych przypadkach choroby wrodzonej – przez łożysko). Choroba jest bardzo zaraźliwa. Po kontakcie domowym z chorym na ospę wietrzną ryzyko zakażenia u osoby podatnej (nieszczepionej, która nie chorowała wcześniej na ospę wietrzną) wynosi 61–100%, a po kontakcie epizodycznym (szkoła, szpital) szacowane jest na 12–33%. Oznacza to, że prawdopodobieństwo zachorowania na tę chorobę po kontakcie jest bardzo wysokie. Przed typową ospą wietrzną, która niesie ryzyko powikłań, można się zabezpieczyć, stosując szczepienia ochronne o udowodnionym poziomie bezpieczeństwa i skuteczności. Przeciwno ospie wietrznej na terenie powiatu w 2023 r. zostało uodpornionych 93 dzieci, w 2022 – 130, a w 2021 – 90. Należy zaznaczyć, że szczepienia te są obowiązkowe tylko dla dzieci z grup ryzyka (głównie ze żłobków - 88 dzieci uodpornionych), pozostałe są zalecane.

Płonica (szkarlatyna) jest chorobą zakaźną, powstałą w wyniku zakażenia paciorkowcami grupy A. Najczęściej występuje u dzieci w wieku od 5 do 15 lat, choć można zachorować w każdym wieku. Objawy szkarlatyny obejmują gorączkę, bolesne zapalenie gardła, czerwony rumień na skórze i błonach śluzowych oraz obrzęk węzłów chłonnych. Płonica może być powikłaniem po paciorkowcowej anginie lub zakażeniu skóry (tzw. szkarlatyna przyranna). Zbyt późne rozpoznanie i włączenie antybiotykoterapii mogą skończyć się groźnymi powikłaniami. W 2023 roku liczba przypadków tej choroby była znacząco większa niż rok temu.

W omawianym okresie zgłoszono 2 zachorowania na WZW typu B przewlekłe i 6 zachorowań na WZW typu C przewlekłe u osób po dużych operacjach i przewlekłe chorych. Zwiększona liczba zgłoszonych przypadków zachorowań na WZW wynika z rozszerzonej diagnostyki klinicznej. Wirusowe zapalenie wątroby typu C uznane zostało przez Światową Organizację Zdrowia za jedno z najpoważniejszych globalnych zagrożeń epidemicznych. Wirus działa podstępnie, nie manifestując objawów, co uniemożliwia wczesne rozpoznanie zakażenia, a tym samym szybkie wdrożenie leczenia. Szacuje się, że znaczny odsetek zakażeń HCV ma związek ze świadczeniami medycznymi. Rygorystyczne przestrzeganie przez personel medyczny zasad prewencji zakażeń, decyduje o poziomie bezpieczeństwa udzielanych świadczeń. Nie bez znaczenia są również zabiegi naruszające ciągłość tkanek wykonywane poza placówkami medycznymi, w tym w zakładach fryzjerskich, gabinetach kosmetycznych czy salonach tatuażu. Należy zaznaczyć, że dzięki konsekwentnie realizowanym programom szczepień ochronnych uzyskano spadek zapadalności na WZW typu B na przestrzeni ostatnich lat. W dalszym ciągu dominuje postać przewlekła. Prawdopodobnie rejestrowane obecnie przewlekłe zachorowania zostały nabyte w przeszłości. W 2023 r. przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B uodporniono 9 osób dializowanych, w 2022 r. -19, są to szczepienia bezpłatne w grupach ryzyka. Natomiast ze szczepień zalecanych skorzystało w 2023 roku 122 osoby a w 2022 – 101.

Choroba legionistów (legionelloza, LD) to ciężkie, bakteryjne zapalenie płuc z często występującymi powikłaniami narządowymi. Czynnikiem etiologicznym tej choroby jest Gram-ujemna bakteria *Legionella pneumophila*. Podstawowy problem związany z bakteriami

z rodzaju Legionella wynika z ich powszechnej kolonizacji systemów wodociągowych zarówno wody zimnej jak i ciepłej, urządzeń kąpielowych, klimatyzatorów itp. Legionella mogą stać się czynnikiem etiologicznym ciężkich zapaleń płuc. W związku z odnotowanymi przypadkami zachorowań i zgonów na Legionellozę w województwie podkarpackim w 2023 roku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku prowadzili wzmożony nadzór nad instalacjami ciepłej wody i urządzeniami wentylacyjno-klimatyzacyjnymi w nadzorowanych obiektach. W ramach tych działań podjęto intensywne czynności kontrolne, aby przeanalizować zagrożenie i ocenić ryzyko wystąpienia zakażenia bakterią Legionellą w zakładach pracy, sektora beauty, placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w podmiotach lecznictwa stacjonarnego, w związku z użytkowaniem sieci wentylacyjno-klimatyzacyjnych oraz systemów wodnych. Na terenie powiatu wystąpiło 3 zachorowania na Legionellozę, które dotyczyły osób przewlekle chorych i z diagnozą onkologiczną. Pobrane w domach prywatnych próbki wody do badań nie potwierdziły zakażeń bakterią Legionella.

W Polsce nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmożeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Grypa to ostre zakażenie górnych dróg oddechowych, wywoływane przez wirusy grypy. Przyczyną corocznych, sezonowych wzrostów zachorowań na grypę w okresie jesienno-zimowym są wirusy grypy typu A i B. W 2023 r. dominował typ A. Zachorowania mogą przybierać postać sezonową, epidemiczną lub pandemiczną. Grypa powoduje zachorowania w każdej grupie wiekowej. Powodem ciężkiego przebiegu grypy są powikłania pogrypowe, m.in. zapalenie płuc i oskrzeli, zapalenie ucha środkowego, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia, zaostrzenie istniejących chorób przewlekłych, powikłania neurologiczne. Na terenie powiatu przeworskiego w 2023 r. zgłoszono 1094 przypadki podejrzeń zachorowań na Grypę sezonową, z czego 69 osób wymagało hospitalizacji, 6 przypadków było potwierdzonych laboratoryjnie z czego 5 wirus typ A i 1 typ B. Ponadto od I kwartału 2023 roku placówki POZ zostały wyposażone w szybkie testy antygenowe do diagnostyki wirusologicznej Grypy, RSV i Covid-19. W związku z tym zarejestrowano 14 zakażeń wirusem RSV z czego 2 dzieci do lat 2 wymagało hospitalizacji i 185 przypadków grypy, z czego 1 osoba była hospitalizowana. W 2023 roku wystąpiła epidemia wyrównawcza Grypy sezonowej, gdyż zaobserwowaliśmy wzmożoną liczbę zachorowań wśród mieszkańców powiatu. Uodpornionych p/grypie na sezon 2023/2024 zostało 1364 mieszkańców powiatu, w sezonie 2022/2023 - 1333.

W 2023 r. odnotowano 4 przypadki inwazyjnych zakażeń Streptococcus Pneumoniae przebiegających w postaci zapalenia płuc z niewydolnością oddechową, 1 zakończone zgonem. Na uwagę zasługuje fakt, że od 2017 r. szczepienia p/pneumokokom znajdują się w obowiązkowym kalendarzu szczepień ochronnych. Stan uodpornienia najmłodszej populacji podlegającej szczepieniom wynosi 95% w roczniku 2022, a w 2021 - 97%. Dodatkowo ze szczepień zalecanych p/pneumokokom w 2023 r. skorzystało 40 osób w związku z wprowadzoną 100% refundacją dla osób w grupach ryzyka po 65 r.ż., gdzie w 2022 r. zostało uodpornionych tylko 4 osoby.

Zarejestrowane w 2023 r. 1 zachorowanie na Krztusiec dotyczyło osoby dorosłej, której wygasła odporność po szczepieniu podstawowym.

W powiecie przeworskim w 2023 r. zgłoszono 16 przypadków Gruźlicy w tym 1 zgon z powodu powikłań. Należy zaznaczyć, że większość zgłoszonych przypadków to gruźlica płuc potwierdzona bakteriologicznie. Nadzorem epidemiologicznym objęto 23 osoby ze styczności z chorymi prątkującymi, nad którymi jest sprawowana specjalistyczna opieka medyczna. Czynniki ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawienia się szczególnie groźnego zjawiska lekooporności prątków są: przerwanie leczenia gruźlicy przez chorego przed jej zaleceniem oraz prowadzenie leczenia bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych. W związku z powyższym przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy w okresie wydalania prątków gruźliczych (prątkowania). Gruźlica należy do najczęstszych chorób zakaźnych na świecie i stanowi globalne zagrożenie dla zdrowia. Na sytuację epidemiologiczną zachorowań na gruźlicę ma także wpływ trwający konflikt zbrojny w Ukrainie i migracja uchodźców z rejonów objętych wojną. Ukraina jest krajem o wysokiej zachorowalności na gruźlicę. Wg WHO jest jednym z dziewięciu krajów na świecie o wysokim obciążeniu gruźlicą wielolekooporną.

W 2023 r. zarejestrowano 629 zakażeń koronawirusem wśród mieszkańców powiatu, 113 osób wymagało hospitalizacji, pozostałe przebywały w samoizolacji domowej pod nadzorem lekarzy POZ. W 2023 r. zakażenia wywołane wirusem SARS-CoV-2, przyjęły tendencje spadkową w stosunku do roku poprzedniego. Większość działań przeciwepidemicznych była skierowana na przeciwdziałanie szerzeniu się zakażeń, poprzez kontynuowanie szczepień ochronnych przeciwko COVID-19 oraz szybkie testowanie osób z objawami infekcji dróg oddechowych w POZ. Spadek liczby zachorowań na COVID-19 odzwierciedla się również w liczbie zgonów spowodowanych chorobą wywołaną wirusem SARS-CoV-2 z 42 w 2022 r. spadek na 5 w 2023 r. W 2023 r. wystąpiło 6 ognisk zakażeń Covid-19 w 4 oddziałach szpitalnych, z 42 zakażonych pacjentów 1 osoba zmarła. Brak było zachorowań wśród personelu medycznego.

W zakresie nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad przypadkami zatruć substancjami zastępczymi na terenie powiatu przeworskiego w 2023 r. zarejestrowano 5 podejrzeń zatruć dopalaczami u młodych osób. Dochodzenie w tych sprawach prowadzi Policja.

Od czerwca 2023 roku realizowany jest powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV, który obejmuje szczepienia dziewcząt i chłopców w wieku 12 i 13 lat. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzili szeroko zakrojoną akcję informacyjno-edukacyjną dotyczącą HPV wśród mieszkańców powiatu, czego rezultatem było podjęcie akcji szczepień w 11 placówkach POZ, gdzie zostało zaszczepionych I dawką 206 nastolatków z rocznika 2010 i 2011.

Tak jak w roku poprzednim nie odnotowano zdarzeń sugerujących atak bioterrorystyczny.

ZGONY Z POWODU CHORÓB ZAKAŹNYCH W POWIECIE PRZEWORSKIM W 2023 r.

Zgon- choroba zakaźna	2022 r.	2023 r.
Posocznica ogółem	3	0
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	0	2 Clostridium difficile
Gruźlica	1	1
Zapalenie płuc	1	1 Posocznica Streptococcus pneumoniae
Zakażenia SARS-COV-2 Covid-19	42	5
OGÓLEM	47	9

NADZÓR EPIDEMIOLOGICZNY NA TERENIE POWIATU PRZEWORSKIEGO W 2023 r.

W ramach działań zapobiegawczych, jak co roku na podstawie Wojewódzkiego Planu Działania na wypadek wystąpienia epidemii, dokonano aktualizacji Planu Postępowania p/epidemicznego PSSE w Przeworsku poprzez: coroczną analizę i ocenę sytuacji epidemiologicznej powiatu, sprawdzenie łączności z sąsiednimi powiatami i służbami starostwa znajdującymi się w siatce bezpieczeństwa powiatu, aktualizację danych teleadresowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podkarpackiego, Inspekcji Weterynaryjnej, laboratoriów diagnostycznych, najbliższych oddziałów obserwacyjno-zakaźnych wytypowanych do hospitalizacji chorych oraz aktualizację załączników funkcjonalnych Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Dokonano również inwentaryzacji wyposażenia w środki ochrony osobistej na wypadek wystąpienia chorób szczególnie niebezpiecznych, będących na stanie PSSE w Przeworsku.

W ramach działań zapobiegawczych w 2023 roku:

- 1) kontynuowano działania profilaktyczne z zakresu chorób zakaźnych, stanowiących zagrożenie dla mieszkańców powiatu poprzez akcje informacyjne i szkolenia dotyczące zasad postępowania, obowiązujących wytycznych i procedur oraz wymagań prawnych,
- 2) kontynuowano nadzór epidemiologiczny nad osobami zakażonymi koronawirusem poprzez przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych od momentu zarejestrowania w systemie SEPIS wyniku potwierdzającego zachorowanie na SARS-CoV-2 w trakcie pracy, jak również w trakcie dyżurów w Wirtualnej Stacji woj. podkarpackiego,
- 3) kontynuowano nadzór epidemiologiczny nad grypą poprzez stały monitoring zachorowań na grypę i jej zgłaszania do PIS przez lekarzy. Dopuszono lekarzy POZ będących

w systemie nadzoru nad gripą SENTINEL, w sprzęt do poboru próbek do badań wirusologicznych od pacjentów,

- 4) udostępniano do wglądu na stronie internetowej PSSE informacje nt. aktualnej sytuacji epidemiologicznej powiatu, w tym zakażeń COVID-19, jak również innych zagrożeń dla zdrowia i życia,
- 5) kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie sytuacji epidemiologicznej chorób odzwierzęcych u mieszkańców powiatu,
- 6) kontynuowano rozpowszechnianie wśród mieszkańców powiatu szczepień p/grypie na dany sezon epidemiczny, szczepień powszechnych p/COVID-19, szczepień zalecanych w grupach ryzyka, a przede wszystkim obowiązkowych szczepień ochronnych populacji dzieci i młodzieży,
- 7) podczas kontroli sanitarnych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku propagowali materiały oświatowo-zdrowotne w tym szczepienia ochronne,
- 8) w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie kontynuowano nadzór epidemiologiczny nad miejscami pobytu uchodźców i monitoring zachorowań na choroby zakaźne wśród cudzoziemców zakwaterowanych na terenie powiatu przeworskiego, ponadto raportowano stan przygotowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie przeworskim na ewentualne wystąpienie zagrożenia w obszarach: bezpieczeństwa epidemicznego, chemicznego, radiologicznego oraz bezpieczeństwa żywności.

W ramach nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych przeprowadzone kontrole punktów szczepień w 2023 roku wykazały, że są one realizowane zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Kontynuowane były działania uświadamiające wśród rodziców i opiekunów dzieci w zakresie dobrodziejstwa szczepień ochronnych, aby zwiększyć zaufanie społeczne do profilaktyki chorób zakaźnych, a tym samym osiągnąć bezpieczny poziom odporności środowiskowej, która jest gwarantem bezpieczeństwa epidemiologicznego w społeczeństwie. W związku z coraz większą ilością rejestrowanych przypadków uchylania się osób od realizacji obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci Państwowa Inspekcja Sanitarna w Przeworsku kontynuowała działania miękkie w stosunku do tych osób, polegające na wzywaniu do wstawienia się do PSSE i POZ, w celu przeprowadzenia akcji edukacyjno-uświadamiającej i ustalenia przyczyn nieszczepienia. W wyniku powyższych działań u części dzieci rozpoczęto szczepienia, inne posiadały przeciwwskazania medyczne do szczepień potwierdzone zaświadczeniami od lekarzy specjalistów, jeszcze inne dzieci zostały skierowane do poradni specjalistycznych, pozostała większość rodziców deklaruje, że są za szczepieniami, ale obawiają się powikłań poszczepiennych i dlatego zwlekają z decyzją. Należy jednak zaznaczyć, że Państwowa Inspekcja Sanitarna napotyka na coraz większe opory ze strony rodziców, popierane „argumentami” ściągniętymi z niefachowych stron internetowych, a konsekwencją tego jest spadek stanu uodpornienia dzieci przeciwko niektórym chorobom zakaźnym. Obniżanie odporności środowiskowej stanowi zagrożenie występowania ciężkich zachorowań i powikłań wielu chorób zakaźnych, które dzięki powszechnym szczepieniom kiedyś były rzadkością. Niespełnienie obowiązku poddania dziecka szczepieniom ochronnym podlega egzekucji administracyjnej, jednak najskuteczniejsze zapobieganie zachorowaniom na choroby zakaźne głównie uwarunkowane jest poziomem społecznej akceptacji prawnego obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym.

**STAN ZASZCZEPIENIA 31.12.2023 R. NA WYBRANE CHOROBY
OBJĘTE OBOWIĄZKIEM SZCZEPIEŃ W POWIECIE
PRZEWORSKIM.**

*Dzieci w roczniku 2023 nie podlegają szczepieniu przeciwko odrze, śwince, różyczce

Stan zaszczepienia przeciwko:	Rocznik 2021			Rocznik 2022			Rocznik 2023		
	L. dzieci	Zaszczep.	%	L. dzieci	Zaszczep.	%	L. dzieci	Zaszczep.	%
Wirusowe zapalenie wątroby typ B	615	603	98,0	589	572	97,1	474	377	79,5
Błonica, Tęžec	615	593	96,4	589	551	93,5	474	229	48,3
Krztusiec	615	593	96,4	589	551	93,5	474	229	48,3
Haemophilus Influenzae typ B	615	593	96,4	589	551	93,5	474	229	48,3
Poliomyelitis	615	593	96,4	589	551	93,5	474	229	48,3
Streptococcus pneumoniae	615	597	97,1	589	559	94,9	474	276	58,2
Odra, Świnka, Różyczka	615	580	94,3	589	451	76,6	*	*	*

STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w ramach realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w tym kontroli warunków higieniczno-sanitarnych, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

W 2023 r. pod nadzorem PSSE w Przeworsku było 167 placówek lecznictwa ambulatoryjnego i 16 placówek świadczeń całodobowych i stacjonarnych. Skontrolowano 93 podmioty lecznicze w zakresie oceny stanu sanitarnego oraz realizacji działań przeciwepidemicznych. Ponadto podczas kontroli sanitarnych sprawdzano szczegółowo stan techniczny urządzeń doprowadzających ciepłą wodę do punktów czerpalnych, prowadzono instruktarze i udostępniano materiały oświatowo-zdrowotne dot. Legionellozy i metod jej zapobiegania.

W 2023 roku zarejestrowano 6 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS CoV-2, które wystąpiły na 4 oddziałach szpitalnych u 42 zakażonych pacjentów. W przypadku wystąpienia ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych podejmowano działania mające na celu wygaszenia ogniska poprzez: wzmożony reżim sanitarny, izolację zakażonych pacjentów, ograniczenie lub zakaz odwiedzin, stosowanie środków ochrony indywidualnej, ściśle przestrzeganie procedur oraz szkolenia personelu i pacjentów. Podczas kontroli sanitarnych podmiotów leczniczych szczególną uwagę zwracano na gospodarowanie odpadami medycznymi i stwierdzono, że segregacja odpadów odbywa się w miejscu ich wytwarzania, przechowywane są w oznakowanych pojemnikach i workach w urządzeniach chłodniczych w wydzielonych pomieszczeniach, do momentu odbioru przez firmy posiadające wymagane zezwolenia. Każdy podmiot wytwarzający odpady medyczne posiada opracowane i wdrożone procedury postępowania oraz podpisane umowy na odbiór i transport odpadów medycznych z firmami, które przekazywały je do utylizacji na terenie woj. podkarpackiego.

W 2023 r. przeprowadzono kontrole stanu sanitarno-technicznego ambulansów ratownictwa medycznego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano decyzję administracyjną nakazującą poprawę stanu technicznego pomieszczeń socjalno-wypoczynkowych dla ratowników. Decyzja została wykonana.

Dodatkowo zakresem kontroli w 2023 r. objęto zagadnienia dotyczące realizacji Programu Szczepień Ochronnych przez podmioty posiadające Punkty Szczepień. Kontrole z zakresu szczepień ochronnych zostały przeprowadzone w 27 placówkach lecznictwa ambulatoryjnego i 2 placówkach lecznictwa zamkniętego, w 3 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, które zostały usunięte.

MONITORNG JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie powiatu przeworskiego stanowi 12 wodociągów sieciowych i 1 wodociąg lokalny, które oparte są wyłącznie na ujmowaniu wód podziemnych i zaopatrują w wodę ok. 71 000 mieszkańców, co stanowi ok. 92 % populacji mieszkańców powiatu przeworskiego. Objęte są one stałym monitoringiem jakości wody, prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przeworsku i właścicieli wodociągów.

W roku ubiegłym z urządzeń wodociągowych w ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody przeznaczanej do spożycia, pobrano do badań laboratoryjnych 69 próbek wody, a w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez producentów wody z ww. wodociągów pobrano 155 próbek wody pitnej i 5 próbek wody surowej. Ponadto pobrano 46 próbek wody na zlecenie klientów. Po przeanalizowaniu wszystkich wyników badanych próbek wody stwierdzono, że w 19 próbkach pobranych na 8 wodociągach (Jawornik Polski, Rozbórz, Urzejowice, Tryńcza, Adamówka, Dębów, Świętoniowa, Zarzecze) odnotowano niezgodności parametrów tj.: mangan, amonowy jon, azotyny, mętność, ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C, bakterie grupy coli. Po przeprowadzeniu działań naprawczych i badań kontrolnych jakość wody odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. na wodociągach Jawornik Polski, Rozbórz, Urzejowice, Tryńcza, Adamówka, Świętoniowa, Zarzecze, ale nie odpowiadała wymaganiom na wodociągu Dębów ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości manganu. W związku z tym wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia z terminem wykonania do 31.03.2024 r.

Do parametrów dyskwalifikujących jakość wody pod względem chemicznym należy przede wszystkim – mangan. Długofalowe utrzymywanie się większych stężeń manganu powyżej wartości określonej normą, tj. powyżej 50 µg/l Mn/l może być szkodliwe dla zdrowia ludzi tj. podrażnienia ośrodkowego układu nerwowego, marskość wątroby oraz uszkodzenia ścian naczyń włosowatych układu krwionośnego. Podobnie jak miedź, mangan może kumulować się w wątrobie. Ilość manganu przyswajanego z normalnej diety całkowicie zaspokaja potrzeby organizmu. W wodzie wodociągowej mangan i jego związki mogą występować jako wynik braku lub mało efektywnego procesu uzdatniania wody, czego wynikiem jest nieprzyjemny, stęchły smak i zapach wody. Obecność manganu w wodzie do picia i do celów gospodarczych powoduje tworzenie plam i brązowych zacieków na urządzeniach sanitarnych i sprawia, że woda nie nadaje się do prania.

W 2023 r. przeprowadzono również badania wody w kierunku substancji promieniotwórczych (2 próbki), które odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi.

W roku 2023 nie przyznawano żadnych odstępstw w odniesieniu do załącznika nr 1 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Na wodociągu „Przeworsk” do stycznia 2023 r. dawkowany był do wody pitnej preparat SeaQuest.

W 2023 r. rozpoczęte zostały prace modernizacyjne na 1 wodociągu:

- „Świętoniowa” – zgodnie z projektem budowlanym został wybudowany budynek stacji uzdatniania wody, 2 zbiorniki wody surowej, 2 zbiorniki wody uzdatnionej (po 400 m³- każdy) wraz z infrastrukturą techniczną. W budynku znajduje się hala 6 filtrów ciśnieniowych I i II stopnia, hydrofornia, chlorownia, rozdzielnia, agregatorownia.

Dokonano odbioru Stacji Uzdatniania Wody wraz ze zbiornikami na wodę surową i uzdatnioną w miejscowości Świętoniowa. Stan sanitarno – techniczny i porządkowy obiektu i przyległego terenu bardzo dobry.

Ocena jakości ciepłej wody w instalacji wewnętrznej w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.

W 2023 r. w ramach kontroli, w 3 obiektach pobrano z natrysków 21 próbek ciepłej wody (7 próbek w ramach nadzoru sanitarnego, 14 próbek w ramach kontroli wewnętrznej) w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.:. W jednym obiekcie wykryto bakterie Legionella. PPIS w Przeworsku nakazał unieruchomienie pomieszczeń sanitarnych w tym obiekcie i przeprowadzenie działań naprawczych w celu usunięcia zanieczyszczenia mikrobiologicznego.

Ocena jakości wody w „Kąpielisku Łopuszka Mała”

W 2023 r. na terenie powiatu przeworskiego funkcjonowało jedno kąpielisko w gminie Kańczuga, które zlokalizowane jest na zbiorniku retencyjnym (zalewie) w miejscowości Łopuszka Mała 202. Właścicielem i organizatorem obiektu jest Gmina Kańczuga, a jednostką odpowiedzialną za przestrzeganie wymagań

sanitarno-technicznych i porządkowych administrator kąpieliska - Kańczucki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kańczudze. Organizator jak i administrator kąpieliska posiadali aktualny profil wody w kąpielisku. W trakcie trwania sezonu kąpielowego od 25 czerwca do 31 sierpnia 2023 r. pobrano do badań łącznie 4 próbki wody. Jakość zbadanych próbek wody nie była kwestionowana.

Badania mikrobiologiczne wody obejmowały następujące parametry: Enterokoki i Escherichia coli. Badania przeprowadzane były przez akredytowane laboratoria

Na podstawie przekazanych sprawozdań z badań próbek wody w kąpielisku i przeprowadzonych kontroli wydano 4 bieżące oceny jakości wody. Woda w kąpielisku nie została sklasyfikowana, ponieważ kąpielisko to powstało w 2021 roku i nie ma wystarczającej liczby zbadanych próbek wody, tzn. co najmniej 16 próbek obejmujących cztery sezony kąpielowe.

Ocena jakości wody w basenach kąpielowych

Basen kąpielowy otwarty znajduje się przy ul. Krakowskiej 4 w Przeworsku. W trakcie trwania sezonu w ramach prowadzonej kontroli jakości wody pobrano do badania 16 próbek wody wprowadzanej do niecki z systemu cyrkulacji, z niecki basenowej dużej, z niecki basenowej małej-brodzika dla dzieci, wody z natrysku przy niecce małej. Próbki wody pod kątem mikrobiologicznym, w tym próbki wody z natrysku w kierunku Legionella sp. nie były kwestionowane. W badaniach stwierdzono przekroczenia w zakresie chloroformu, sumy THM i mętności. PPIS w Przeworsku wydawał zalecenia do podjęcia działań naprawczych w celu doprowadzenia wody do wymaganej jakości zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia.

W okresie funkcjonowania pływalni do chwili obecnej nie odnotowano żadnych niepożądanych reakcji związanych z kąpielą.

Pływalnia otwarta zlokalizowana jest na terenie Zespołu Pałacowo Parkowego w Hadlach Szklarskich 70. W trakcie trwania sezonu w ramach prowadzonej kontroli jakości wody pobrano do badania 43 próbki wody. W wyniku oceny sprawozdań z przeprowadzonych badań stwierdzono przekroczenia w zakresie chloroformu, $\sum$ THM, utleniałości, chloru związanego, pH i mętności. PPIS w Przeworsku wydawał zalecenia do podjęcia działań naprawczych w celu doprowadzenia wody do wymaganej jakości zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia. W badanych próbkach wody, nie stwierdzono bakterii Legionella sp. W okresie funkcjonowania pływalni do chwili obecnej nie odnotowano żadnych niepożądanych reakcji związanych z kąpielą.

Basen kąpielowy kryty zlokalizowany jest przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Przeworsku. W minionym roku pobrano 29 próbek wody pod kątem mikrobiologicznym i fizykochemicznym. Badane próbki wody pod kątem mikrobiologicznym i fizykochemicznym nie były kwestionowane.

Basen kąpielowy kryty zlokalizowany w Sieniawie. W okresie funkcjonowania pływalni pobrano do badań laboratoryjnych 39 próbek wody. W badanych próbkach wody stwierdzono przekroczenia w zakresie bakterii Legionella sp. w wodzie z natrysku, chloru wolnego

i chloroformu. W związku z wystąpieniem bakterii Legionella sp. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przeworsku wydał decyzję nakazującą zamknięcie basenu do czasu doprowadzenia jakości wody do stanu nie zagrażającego zdrowiu ludzi, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia. Po przeprowadzeniu działań naprawczych i potwierdzeniu w badaniach braku występowania bakterii, PPIS w Przeworsku dopuścił basen do użytkowania.

Hotele i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku w 2023 roku znajdowało się 4 obiekty świadczące usługi hotelarskie, w których prowadzone były kontrole. Ich stan sanitarno-techniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń.

W obiektach prowadzone były kontrole, podczas których dokonywano pomiarów ciepłej wody użytkowej. Armatura łazienkowa podlegała czyszczeniu i konserwacji i była utrzymywana w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Udzielano również instruktażu dot. odpowiedniej dezynfekcji instalacji i urządzeń wodnych oraz profilaktyki zakażeń Legionellozy.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

PSSE w Przeworsku nadzorowała 86 zakładów usługowych (43 zakłady fryzjerskie, 34 zakłady kosmetyczne, 2 zakłady tatuażu, 3 odnowy biologicznej, 4 inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług). Zakłady te są objęte szczególnym nadzorem, gdyż są to miejsca, w których istnieje niebezpieczeństwo zakażenia wirusami krwiopochodnymi (HBV – wirusowe zapalenie wątroby typu B, HCV – wirusowe zapalenie wątroby typu C, HIV), bakteriami chorobotwórczymi (np. gronkowce) i różnymi grzybicami skóry. Aby w tego typu salonach i gabinetach było bezpiecznie pracownicy PSSE w Przeworsku sprawdzają, czy podczas świadczenia usług przestrzegane są podstawowe wymagania sanitarne, a personel realizuje procedury p/epidemiczne. Stan sanitarno – porządkowy i techniczny skontrolowanych obiektów dobry. Podczas kontroli dokonywano także pomiarów temperatury ciepłej wody użytkowej. Armatura łazienkowa podlegała czyszczeniu i konserwacji i była utrzymywana w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Udzielano również instruktaży dot. odpowiedniej dezynfekcji instalacji i urządzeń wodnych oraz profilaktyki zakażeń Legionellozy.

Inne obiekty użyteczności publicznej

W minionym roku pod nadzorem znajdowały się również inne obiekty użyteczności publicznej tj.: środowiskowe domy samopomocy, dworce autobusowe, dworce kolejowe, stacje paliw, place zabaw. Stan sanitarno – porządkowy i techniczny skontrolowanych obiektów dobry.

W 2023 roku przeprowadzono również kontrole ustępów publicznych, w których nie stwierdzono nieprawidłowości.

NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Zakres nadzoru sanitarnego

Zakres bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku obejmował kontrolę przestrzegania przez zakłady żywności i żywienia oraz zakłady produkujące lub wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w tym przepisów prawa żywnościowego, dotyczących:

- 1) warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- 2) warunków zdrowotnych produkcji materiałów oraz obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W rejestrze prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przeworsku w 2023 roku znajdowało się 1084 zakładów żywności i żywienia oraz zakładów produkujących lub wprowadzających materiały i wyroby przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym:

- 1) 451 zakładów produkcji żywności: 9 piekarni, 7 ciastkarni, 1 wytwórnia lodów, 8 automatów do lodów, 3 zakłady garmazeryjne, 5 przetwórnicy owocowo-warzywnych, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 2 zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego, 9 innych wytwórni żywności, 3 producentów żywności w warunkach domowych, 403 producentów produkcji pierwotnej,
- 2) 439 obiektów obrotu żywnością, w tym: 182 sklepów spożywczych, 6 kiosków spożywczych, 168 środków transportu żywności, 27 aptek, 5 obiekty ruchome i tymczasowe, 46 innych obiektów obrotu żywnością, 5 magazynów hurtowych,
- 3) 78 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym: 21 żywienia otwartego (restauracje), 49 zakładów małej gastronomii (fast-food, pijalnie piwa), 6 zakładów małej gastronomii ruchomych i tymczasowych, 1 gospodarstwo agroturystyczne,
- 4) 95 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego: 1 stołówka pracownicza, 1 bufet przy zakładzie pracy, 1 żywienie w szpitalu, 1 kuchnię niemowlęcą, 1 żywienie w domu pomocy społecznej, 6 stołówek w żłobkach, 41 stołówek szkolnych, 21 stołówek w przedszkolach, 2 stołówki w internatach, 3 stołówki w domach dziecka, oraz 17 innych zakładów żywienia,
- 5) 8 zakładów usług cateringowych,
- 6) 5 wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 7) 8 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonych do kontaktu z żywnością (sklepy).

W roku 2023 przeprowadzono 477 kontroli sanitarnych ww. zakładów, w tym 102 kontroli interwencyjnych, wydano - 103 decyzje administracyjne oraz nałożono - 41 mandatów na łączną kwotę 9 200 zł, skierowano - 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Ogólna ocena stanu sanitarnego nadzorowanych zakładów żywności i żywienia

Stan sanitarny nadzorowanych zakładów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym prawa żywnościowego. Kontrole były prowadzone na podstawie analizy ryzyka zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

Kontrole podmiotów działających na rynku spożywczym były prowadzone z częstotliwością wyznaczoną na podstawie analizy ryzyka zidentyfikowanych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, obejmującej w szczególności stan faktyczny, klasyfikację obiektów i zakładów do kategorii niskiego, średniego lub wysokiego ryzyka na podstawie kryteriów oceny sanitarnej.

Wszystkie zakłady żywnościowo-żywnościowe znajdujące się w rejestrze zakładów na terenie powiatu przeworskiego sklasyfikowano na podstawie oceny ryzyka.

Według przeprowadzonej oceny ryzyka: 502 zakłady zakwalifikowano do ryzyka niskiego, 85 do ryzyka średniego, a 497 do ryzyka wysokiego.

W grupie zakładów produkcji żywności do kategorii wysokiego ryzyka zaliczono 177 zakładów, ryzyka średniego – 15, ryzyka niskiego – 259. System HACCP funkcjonuje w 39 zakładach produkcji żywności. Dobre praktyki higieniczne i produkcyjne GHP/GMP zostały wdrożone w 451 zakładach.

W kategorii zakładów obrotu żywnością występuje 229 obiektów o niskim ryzyku, 7 o średnim ryzyku i 203 o ryzyku wysokim. Dobra praktyka higieniczna, produkcyjna GHP/GMP lub jej elementy wdrożone są w 439 obiektach, system HACCP w 214.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego występuje 1 zakład zaliczony do kategorii niskiego ryzyka, 63 zakładów zakwalifikowanych do kategorii średniego ryzyka oraz 116 zakładów z kategorii wysokiego ryzyka. Dobra praktyka higieniczna, produkcyjna GHP/GMP wdrożona jest w 172 obiektach, system HACCP w 165.

Wśród obiektów działających na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością znajduje się: 5 wytwórni i 8 miejsc obrotu (sklepy). Po dokonanej analizie ryzyka w odniesieniu do ww. zakładów - do kategorii niskiego ryzyka zaliczono 13 obiektów. Dobra Praktyka Produkcyjna, system HACCP zostały wdrożone ogółem w 5 obiektach.

Nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad zakładami żywienia zbiorowego typu otwartego

Kontrolą objęto przede wszystkim zakłady zbiorowego żywienia typu otwartego wysokiego ryzyka, wytypowane na podstawie przeprowadzonej analizy zagrożeń i ich wpływu na zdrowie ludzi, zgłaszane w ramach interwencji przez konsumentów oraz zakłady małej gastronomii serwujące na wynos przekąski i dania gotowe lub na szybko przyrządzone z półproduktów i gotowych potraw, prowadzące sprzedaż na wynos lub na miejscu bądź w ogródku gastronomicznym.

Na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przeworsku znajduje się 78 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym: 21 restauracji, 49 zakładów małej gastronomii oraz 7 zakładów małej gastronomii w obiektach ruchomych i tymczasowych, 1 gospodarstwo agroturystyczne.

Skontrolowano 58 zakładów, w tym 31 obiektów małej gastronomii.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych podejmowano działania – zgodnie z kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności: nałożono 14 grzywien w drodze mandatu na kwotę 3.350 zł, w tym w zakładach małej gastronomii 8 na kwotę 1.750 zł, wydano ogółem 28 decyzji administracyjnych, w odniesieniu do zakładów małej gastronomii wydano 14 decyzji administracyjnych.

Stan sanitarny środków transportu żywności

W 2023 r. w ewidencji nadzorowanych środków transportu żywności znajdowało się 168 środków transportu z wdrożonymi zasadami GHP oraz 29 z wdrożonym systemem HACCP.

Zakłady produkujące żywność posiadają na ogół własne środki transportu, które zostały skontrolowane podczas kontroli zakładów produkcyjnych. Większość obiektów obrotu żywnością korzysta z usług hurtowników, którzy dysponują odpowiednimi środkami transportu, dobrymi technicznie i przeznaczonymi wyłącznie do przewozu środków spożywczych. Niektóre zakłady korzystają z usług specjalistycznych firm transportowych, samochody te posiadają urządzenia monitorujące nie tylko temperaturę przewozu żywności, ale również czas transportu i postoju.

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zwracano uwagę na warunki transportu żywności w formie cateringu, stan opakowań transportowych do przewozu dań oraz stan sanitarny środków transportu.

Jakość zdrowotna środków spożywczych

Zgodnie z zatwierdzonym planem poboru próbek w ramach urzędowej żywności i monitoringu pobrano do badania 236 próbek żywności oraz 4 próbki materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Pobrane próbki badane były w następujących kierunkach: mikrobiologia, metale, azotany, antybiotykooporność, żywność wzbogacona (witaminy i inne żywieniowe), substancje dodatkowe, WWA, pestycydy, gluten, histamina, akryloamid, mikotoksyny, radiologia, migracja specyficzna (materiały do kontaktu z żywnością).

Zakwestionowaniu uległy 3 próbki : 1 próbka pobrana w ognisku zatrucia pokarmowego w kierunku badań Salmonella spp., 1 próbka pobrana w obrocie - kierunek badań antybiotykooporność: E.coli wytwarzające ESBL, 1 próbka pobrana w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego - kierunek badań wartość kaloryczna i zawartość składników odżywczych. W każdym przypadku powiadomiono właściwe organy oraz przesłano wystąpienie celem podjęcia działań.

Znakowanie środków spożywczych

Prawidłowe znakowanie zawierające obowiązkowe informacje na temat żywności, w tym dotyczące substancji lub produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji służy ochronie zdrowia konsumentów poprzez zapewnienie podstaw do dokonywania świadomych wyborów oraz bezpiecznego stosowania żywności. Dlatego próbki pobierane do badań laboratoryjnych oceniane są m.in. w kierunku zgodności znakowania z obowiązującymi przepisami. W 2023 r. oceniono 169 próbek – żadna próbka nie uległa zakwestionowaniu.

Nadzór nad obrotem grzybami i przetwórstwem grzybów oraz zatrucia grzybami

Na terenie powiatu przeworskiego nie znajdują się przetwórnice grzybowe.

W roku 2023 sprawowany był nadzór nad obrotem grzybami suszonymi oraz przetworami grzybowymi, a w szczególności w okresie jesiennym oraz zimowym tj. przedświątecznym. Nadzór nad wykorzystywaniem grzybów kontrolowano w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego oraz w miejscach produkcji żywności z dodatkiem grzybów. Nie stwierdzono niezgodności.

W ramach prowadzonej działalności edukacyjno-szkoleniowej dla konsumentów w zakresie wiedzy na temat grzybów oraz zasad ich zbierania – zorganizowano 3 wystawy grzybów w ramach organizowanych imprez plenerowych (Jarmark dla zdrowia w Przeworsku, Otwarcie Kolei Wąskotorowej w Kańczudze oraz Piknik dla zdrowia w Przeworsku przy SP ZOZ).

W zakresie organizacji poradnictwa na stronie internetowej stacji zamieszczono podstawowe informacje dotyczące grzybów oraz zasad ich zbierania, klasyfikacji grzybów. Umieszczano na portalach społecznościowych materiały związane z tematyką grzybów.

Na stronie internetowej zamieszczono informację o możliwości dokonania oceny zebranych grzybów w ramach porad grzybowych. Udzielano instruktaży w zakresie grzybów świeżych i suszonych. Wydano 16 atestów na grzyby suszone indywidualnym osobom.

Na terenie powiatu nie odnotowano zatruc grzybowych.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF

Powiadomienia RASFF związane są z wycofaniem produktu (żywności, paszy, wyrobów do kontaktu z żywnością) z obrotu i/lub od konsumentów. Obowiązek wycofania żywności i pasz, które są niezgodne z wymaganiami w zakresie ich bezpieczeństwa spoczywa na podmiotach działających na rynku żywności i pasz, zgodnie z art. 19 i 20 rozporządzenia (WE) nr 178/2002.

W 2023 roku otrzymano 24 informacje o powiadomieniach alarmowych dot. żywności, suplementów diety i materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W każdym przypadku podejmowano działania zgodnie z kompetencjami – przeprowadzono kontrole interwencyjne we wskazanych zakładach, a w przypadku stwierdzenia obecności kwestionowanego produktu wycofywano z obrotu.

Łącznie w związku z systemem RASFF przeprowadzono 74 kontrole i wycofano 82 rodzaje środków spożywczych oraz 5 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety

Na terenie powiatu przeworskiego nie znajdują się producenci suplementów diety, importerzy oraz hurtownie prowadzące obrót suplementami diety. Nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety sprawowany jest zgodnie z ustawowymi kompetencjami i obejmuje kontrole interwencyjne w ramach systemu RASFF oraz realizację planu pobierania próbek.

W rejestrze przedsiębiorców podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajduje się 27 aptek, które zajmują się między innymi obrotem suplementami diety, oraz 3 przedsiębiorców zajmujących się internetową sprzedażą suplementów diety.

W 2023 r. przeprowadzono kontrole w aptekach oraz u przedsiębiorcy zajmującego się internetową sprzedażą suplementów diety.

Zgodnie z zatwierdzonym planem poboru próbek w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badania próbki suplementów diety. Łącznie pobrano 7 próbek, w kierunku badań na zanieczyszczenia mikrobiologiczne: Salmonella spp., Listeria monocytogenes, zawartość magnezu, zawartość wapnia, oraz organoleptyka, znakowanie. Wyniki badań były zgodne z rozporządzeniami.

Jakość zdrowotna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu żywnością

Nadzór sanitarny nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością obejmuje zarówno sanitarno-higieniczne warunki produkcji, jak i bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów znajdujących się w obrocie.

W 2023 r. przeprowadzono kontrolę 3 producentów materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (producenta w zakresie produkcji materiałów z tworzyw sztucznych - folie spożywcze do żywności, producenta opakowań tekturowych i producenta wyrobów materiałów ze stali nierdzewnej - linie produkcyjne zakładów przemysłu spożywczego).

Podczas przeprowadzania kontroli sanitarnych ww. zakładów zwracano uwagę na oznakowanie pod kątem przestrzegania obowiązujących wymagań, w tym posiadanie deklaracji zgodności na stosowane materiały i wyroby.

W 2023 r. zgodnie z zatwierdzonym planem poboru próbek w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badania 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w których nie stwierdzono niezgodności.

Wybrane zagadnienia żywienia zbiorowego zamkniętego

Żywnienie zbiorowe zamknięte jest szczególnie istotnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych grup konsumentów (pacjentów szpitali, dzieci w szkołach i przedszkolach, wychowanków domów dziecka, pensjonariuszy domów pomocy społecznej, itp.).

Podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarny obiektów oraz zasady racjonalnego żywienia, zalecane racje pokarmowe dla różnych grup ludności zgodnie z opracowanymi publikacjami przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego– Państwowy Zakład Higieny. Dla większości zakładów mają one formę zaleceń oraz spełniają rolę edukacyjną w praktycznej realizacji tego rodzaju żywienia.

W 2023 r. skontrolowano zakład produkcji posiłków dla Szpitala w Przeworsku w zakresie oceny sposobu żywienia pacjentów. Ocenę przeprowadzono na podstawie jadłospisów dekadowych opracowanych dla diety podstawowej wg *arkusza oceny dekadowej jadłospisów – załącznik nr 1* zgodnie z *Programem oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów/posiłków*, opracowany przez GIS we współpracy z IŻŻ oraz przedstawicielami WSSE i PSSE rekomendowany przez GIS (wydanie z 2019r.). Jadłospis w ocenie jakościowej otrzymał 31,4 pkt na max 34 pkt, co wskazuje, iż sposób żywienia oceniono jako prawidłowy.

Drugim elementem oceny żywienia pacjentów Szpitala było pobranie przez PSSE w Przeworsku próbki posiłku obiadowego – (dieta podstawowa) celem oznaczenia wartości odżywczej i kalorycznej. Z zestawienia wynika, że serwowany posiłek obiadowy nie spełnił wymogu zapewnienia 35-40% ilości energii z całodziennego wyżywienia. W związku z powyższym wydano zalecenia na żywienia w ramach diety podstawowej. Po

przeprowadzeniu działań korygujących w szpitalu i po ponownej kontroli stwierdzono, że wartość kaloryczna posiłku obiadowego mieści się w granicach zaplanowanej kaloryczności.

Zgodnie z Zasadami Prawidłowego Żywienia Chorych w Szpitalach, żywienie stanowi integralną część procesu leczniczego i współdecyduje o poprawie zdrowia pacjenta.

Żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

Żywienie dzieci i młodzieży w stołówkach znajdujących się w jednostkach systemu oświaty prowadzone jest w formie samodzielnej produkcji posiłków przez jednostkę systemu oświaty lub w formie cateringowej - produkcja posiłków przez firmę zewnętrzną. Obserwuje się zwykłą tendencję prowadzenia żywienia dzieci i młodzieży w szkołach w formie „cateringowej”. W wielu stołówkach szkolnych serwuje się jeden posiłek składający się tylko z jednego dania podawanego na gorąco w postaci zupy lub drugiego dania, naprzemiennie w ciągu tygodnia, i nie jest to posiłek kwalifikowany jako obiad. Taka forma żywienia ma miejsce zarówno w żywieniu prowadzonym przez podmioty, jak i prowadzonym przez firmy cateringowe.

Po nadzorem PSSE w Przeworsku znajduje się 41 stołówek szkolnych prowadzących żywienie dzieci i młodzieży. Posiłki II daniowe produkowane na miejscu podawane są w 8 placówkach, natomiast posiłki II daniowe dostarczane w systemie cateringowym podawane są w 1 placówce. Posiłki I daniowe produkowane na miejscu podawane są w 4 placówkach natomiast I daniowe dostarczane w systemie cateringowym w 28 placówkach.

W 12 placówkach prowadzone jest przygotowywanie posiłków na miejscu, w pozostałych tj. 29 posiłki dostarczane w formie cateringu.

W trakcie przeprowadzonych kontroli posiłki w stołówkach szkolnych oceniano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r. poz. 1154).

W trakcie przeprowadzonej oceny jadłospisów posiłków szkolnych stwierdzono, że osoby sporządzające jadłospisy zastosowały się do zaleceń rozporządzenia.

Jadłospisy dostępne były do wiadomości uczniów i rodziców w jadalniach szkolnych, z uwzględnieniem składników użytych do produkcji posiłków, w tym składników alergicznych.

Podczas kontroli w placówkach szkolnych zwracano uwagę na środki spożywcze wprowadzane do sprzedaży w sklepikach szkolnych lub w automatach wendingowych.

W 1 przypadku stwierdzono, iż w automacie wendingowym wprowadzane są do obrotu środki spożywcze niezgodnych z ww. rozporządzeniem Ministra Zdrowia. Wprowadzano produkty z zawyżoną zawartością cukru w produktach gotowych do spożycia oraz napoje z dodatkiem cukru i substancji słodzącej. W stosunku do osoby odpowiedzialnej wystosowano wniosek o nałożenie kary pieniężnej przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Kontrola zakładów żywności i żywienia w ramach „Akcji Lato”

W okresie letnim zgodnie z założeniami Planu Zasadniczych Zadań dokonywano kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego w tym zakładów małej gastronomii, zakładów żywienia zamkniętego obsługującego zorganizowany wypoczynek (obozy kolonie wczasy), automatów do produkcji lodów, wytwórnie ciast i lodów, obiektów ruchomych i tymczasowych na piknikach i imprezach plenerowych.

Skontrolowano:

- 32 zakłady żywienia zbiorowego otwartego w tym 19 zakładów małej gastronomii,
- 3 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego podczas kolonii i obozów
- 6 automatów do produkcji lodów,
- 3 wytwórnie ciast i lodów,
- 6 obiektów ruchomych i tymczasowych

W trakcie kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno–techniczny obiektów, warunki przechowywania surowców oraz dań gotowych, warunki produkcji środków spożywczych, terminy przydatności środków spożywczych do spożycia, przestrzeganie procedur i instrukcji systemu HACCP.

W zakładach w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego obiektów, osoby winne ukarano mandatami karnymi, nałożono 12 mandatów na kwotę 3000 zł. Wydano 6 decyzji administracyjnych.

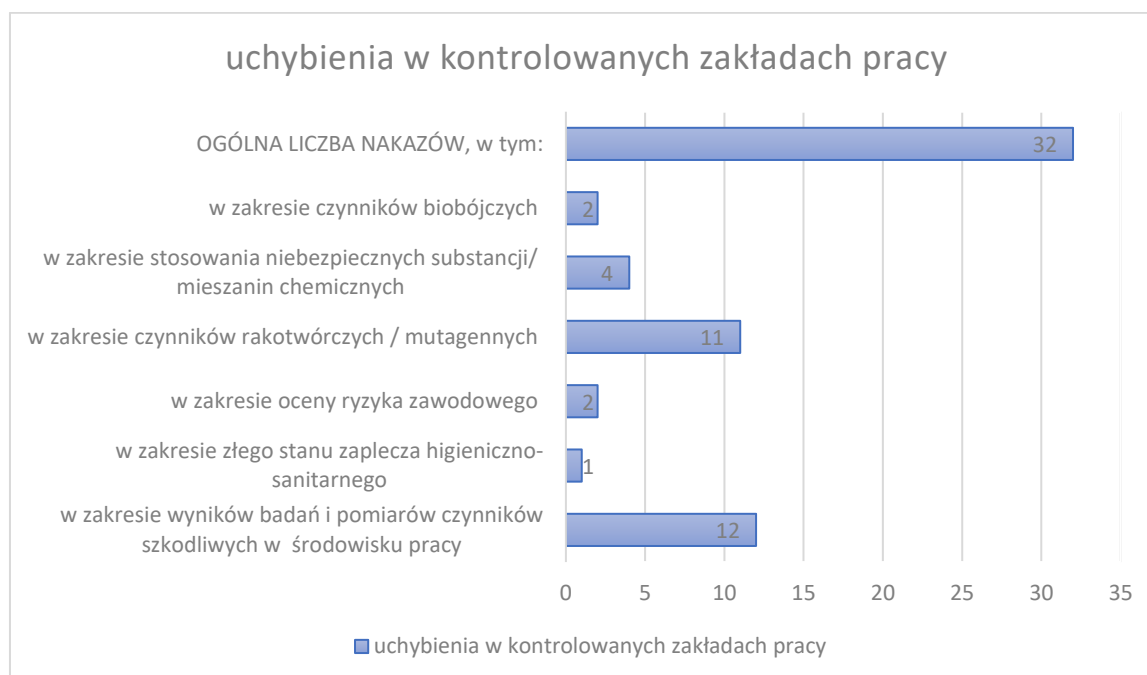
NADZÓR NAD STANEM SANITARNO-HIGIENICZNYM ZAKŁADÓW PRACY

ŚRODOWISKO PRACY

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Przeworsku w 2023 r. kontynuowała działania na rzecz poprawy warunków higieny środowiska pracy. W wyniku tych kontroli dokonano rozpoznania poziomu narażenia na czynniki chemiczne, biologiczne, rakotwórcze oraz fizyczne w środowisku pracy. Nadzór nad warunkami pracy polega m.in. na ocenie warunków pracy, identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów, badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu ww. czynników na zdrowie pracujących, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Bieżący nadzór nad środowiskiem pracy w 2023 r. związany był z egzekwowaniem od pracodawców obowiązków wynikających z krajowych i wspólnotowych aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

W powiecie przeworskim dominuje przemysł drzewny, metalowy, rolno - spożywczy oraz leśnictwo. W 2023 r. w ramach prowadzonych działań inspekcyjnych przeprowadzono 89 kontroli sanitarnych w 70 podmiotach gospodarczych. W związku ze stwierdzeniem naruszeń wymogów higieniczno – zdrowotnych wydano 13 decyzji administracyjnych zawierających 32 nakazy mające na celu poprawę warunków pracy.

Nieprawidłowości stwierdzane podczas kontroli wynikały z nieznajomości lub nieświadomości przepisów prawnych, a także z konieczności ponoszenia kosztów przez

pracodawców, związanych przede wszystkim z wykonywaniem systematycznych badań i pomiarów czynników szkodliwych oraz poprawy stanu technicznego zaplecza higieniczno-sanitarnego. Na podstawie prowadzonego nadzoru sanitarnego w zakresie higieny pracy w 2023 r. można zauważyć, że mimo stwierdzanych nieprawidłowości, pracodawcy wykazują zaangażowanie w zapewnianie pracownikom bezpiecznych warunków pracy. Zwiększa się również świadomość zawodowa samych pracowników w odniesieniu do zagrożeń w środowisku pracy, jak również w przestrzeganiu procedur i stosowaniu indywidualnych ochron osobistych, zabezpieczających przed powstawaniem chorób zawodowych, czy wypadków przy pracy. Istotnym czynnikiem w zachowaniu odpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego zakładów pracy jest systematyczny nadzór w tym zakresie. Prowadzona działalność kontrolna w dużym stopniu przyczynia się bowiem do podnoszenia stanu bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych w kontrolowanych zakładach pracy, szczególnie w warunkach narażenia zawodowego.

CZYNNIKI BIOLOGICZNE W MIEJSCU PRACY

Czynniki biologiczne to mikro- i makroorganizmy oraz ich struktury, których obecność w środowisku pracy może wpływać negatywnie na organizm ludzki i prowadzić do wystąpienia chorób zawodowych. Istotne narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy występuje w podmiotach leczniczych, zakładach usuwania i utylizacji odpadów, oczyszczania ścieków, w rolnictwie, leśnictwie, w zakładach pogrzebowych.

Pracodawcy zobowiązani są prowadzić rejestry w zakresie czynników biologicznych, m.in., wykaz prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych oraz wykaz pracowników narażonych na działanie w/w czynników.

W 2023 r. w powiecie przeworskim PSSE w Przeworsku nadzorowała warunki pracy w 53 zakładach, zatrudniających 559 osób pracujących w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne należące do grupy 2 oraz 3 zagrożenia. Przeprowadzono 6 kontroli podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrole przeprowadzone w zakładach wykazały, że pracodawcy starają się organizować procesy pracy tak, aby uniknąć lub zminimalizować uwalnianie się szkodliwego czynnika biologicznego w miejscu pracy. Pracownikom zapewnia się odpowiednie środki ochrony indywidualnej, które stosują podczas wykonywanej pracy (odzież i obuwie robocze, ochrony układu oddechowego, rękawice ochronne). Wykonywane są na bieżąco badania lekarskie wstępne, okresowe i kontrolne, w których uwzględnia się narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne. W ramach profilaktyki, niektóre zakłady stosują szczepienia ochronne.

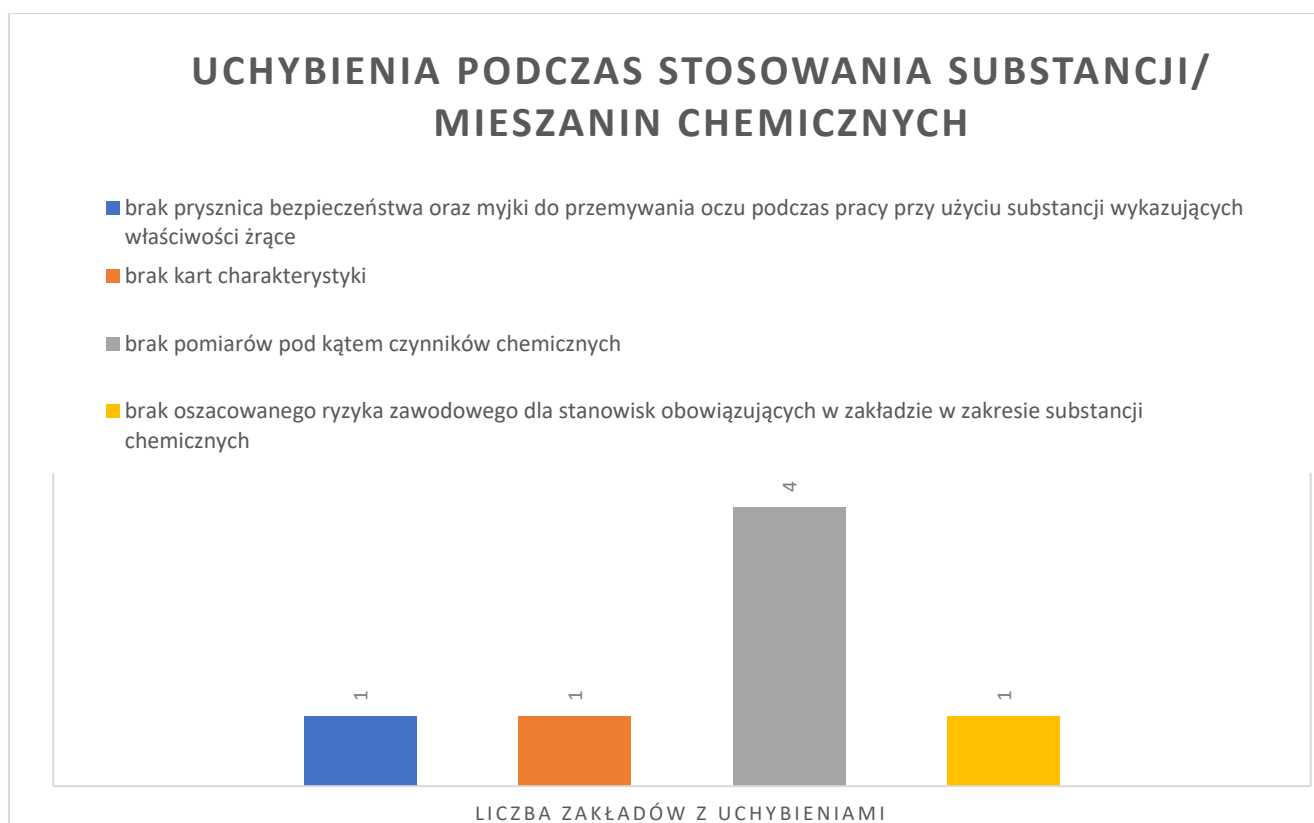
Na terenie powiatu przeworskiego brak zakładów, w których prowadzone są prace z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi.

CHEMIKALIA

Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi

Nadzór PSSE w Przeworsku w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i mieszaninach chemicznych, rozporządzenia WE nr 1907/2006 REACH, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 1272/2008 CLP w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin prowadzony był bezpośrednio w nadzorowanych zakładach pracy. Zakres stosowania rozporządzenia REACH zapewnia wysoki poziom ochrony zdrowia i środowiska, w tym propagowanie alternatywnych metod oceny zagrożeń stwarzanych przez substancje oraz swobodny obrót substancjami na rynku wewnątrz unijnym przy jednoczesnym wsparciu konkurencyjności i innowacyjności.

W ewidencji PSSE Przeworsk znajduje się 85 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. W ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi przeprowadzono 29 kontroli. Naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w 4 zakładach pracy.

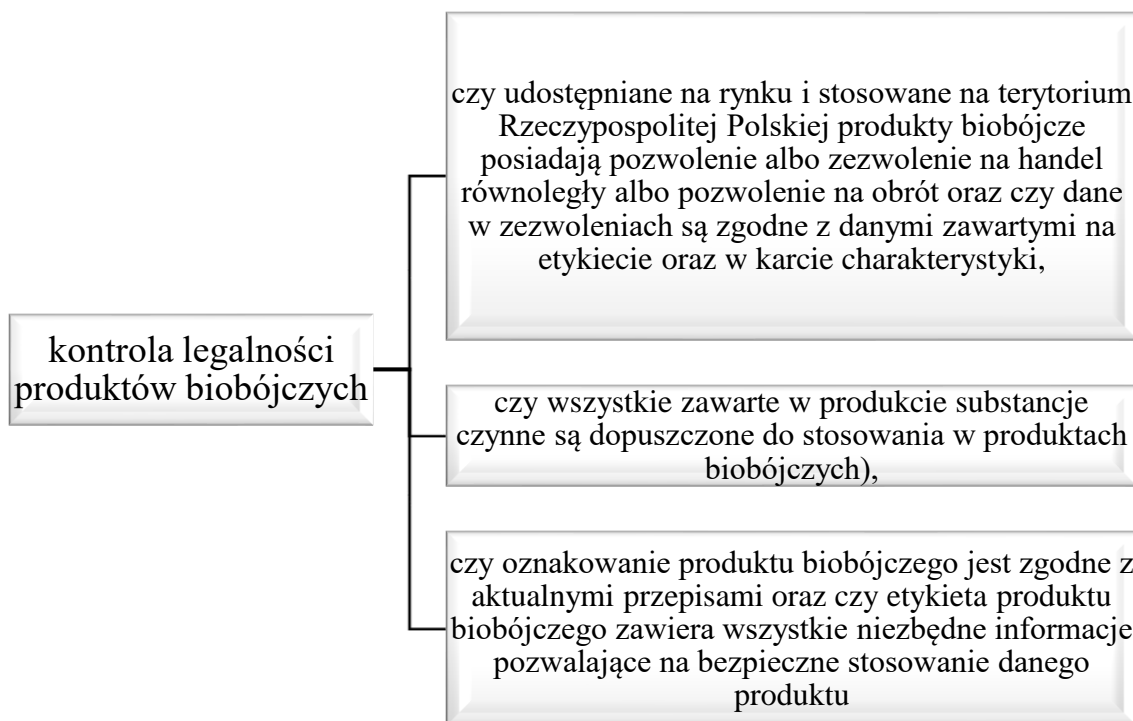

Nadzór nad produktami biobójczymi

Jednym z nadzorowanych obszarów przez PSSE w Przeworsku jest rynek produktów biobójczych, które wykorzystuje się m.in. do dezynfekcji, usuwania, odstraszania, wabienia i unieszkodliwiania mikroorganizmów oraz szkodników, takich jak m.in. komary, meszki, itp. Konieczność nadzorowania dystrybucji i stosowania tego rodzaju produktów związana jest z ochroną zdrowia ludzkiego, jak i środowiska naturalnego, ze względu na obecność w nich substancji biologicznie czynnych lub innych szczególnie niebezpiecznych.

Zasady wprowadzania do obrotu, a także nadzoru nad ww. produktami są regulowane przepisami krajowymi i Unii Europejskiej (ustawie z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych oraz rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów.

Głównym kierunkiem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych była kontrola legalności wprowadzanych w/w produktów do obrotu.

Przeprowadzono 21 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz 3 kontrole w zakresie stosowania produktów biobójczych. Stwierdzono funkcjonowanie dwóch podmiotów, które wprowadzały produkty biobójcze bez wymaganego pozwolenia. Ogólna liczba produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia - 2 .

Nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3

Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty stosujące i wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków: kategorii 2A (bezwodnik octowy), kategorii 2B (kwas fenylloctowy, kwas antranilowy, piperydyna, nadmanganian potasu i ich sole), kategorii 3 (kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy, toluen, eter etylu, aceton, keton metylowo-etylowy i ich sole z wyjątkiem soli kwasu chlorowodorowego

i kwasu siarkowego), obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń Unii Europejskiej.

Na terenie powiatu przeworskiego brak jest podmiotów wprowadzających do obrotu prekursory kategorii 2 i 3. Przeprowadzono 5 kontroli u stosujących prekursory narkotykowe, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

PSSE w Przeworsku sprawuje nadzór nad obiektami wytwarzania, konfekcjonowania i obrotu produktami kosmetycznymi. Przeprowadzono łącznie 36 kontroli w obiektach obrotu produktami kosmetycznymi oraz w zakresie zgodności z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1223/2009 dot. produktów kosmetycznych, w tym: 1 kontrolę u wytwórców oraz 35 kontroli u dystrybutorów produktów kosmetycznych.

Kontrola u wytwórcy produktów kosmetycznych dotyczyła m.in. dokumentacji produktów kosmetycznych, w aspekcie oceny bezpieczeństwa oraz warunków wytwarzania produktów kosmetycznych i wprowadzenia zasad dobrej praktyki produkcji, a także oceny w zakresie oznakowania opakowań produktów. Stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym obiekcie, wydano decyzję administracyjną nakazującą zweryfikowanie jakości wody stosowanej w produkcji produktów kosmetycznych oraz wzorcowania wagi elektronicznej.

NOWE NARKOTYKI – NADZÓR NAD DOPALACZAMI

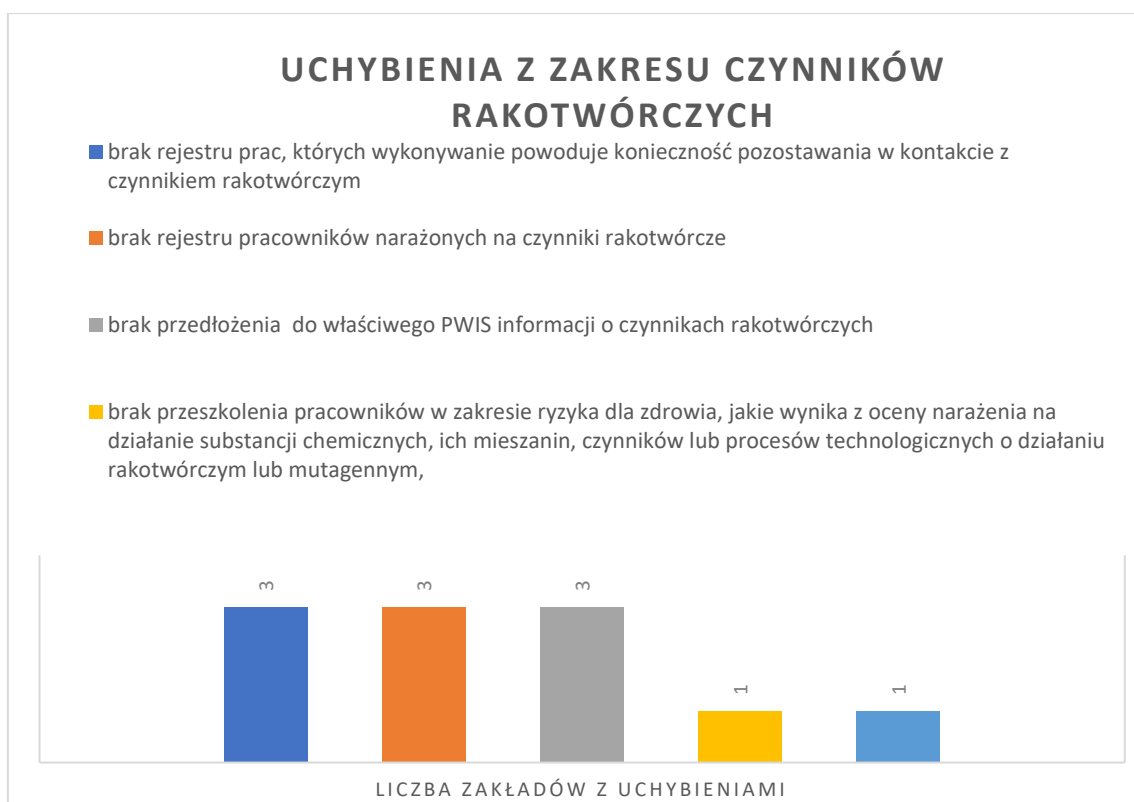
W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie powiatu przeworskiego nie stwierdzono stacjonarnych punktów sprzedaży środków zastępczych. Nie odnotowano też osób, co do których zachodziłoby podejrzenie, że wprowadzały do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

W sprawie pojawienia się w Polsce w sprzedaży produktów na bazie konopi zawierających w składzie substancję THC-P lub HHC-P przeprowadzono na terenie powiatu przeworskiego 5 kontroli w tym zakresie. W kontrolowanych obiektach nie stwierdzono występowania produktów zawierających ww. substancje.

CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE/MUTAGENNE W ŚRODOWISKU PRACY

W roku 2023 nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy prowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2024 r., poz. 156).

Pod nadzorem PSSE w Przeworsku znajdują się 33 zakłady pracy, w których pracownicy są narażeni - mają kontakt z czynnikami rakotwórczymi. Przeprowadzono 18 kontroli w 17 zakładach. W bezpośrednim kontakcie z ww. czynnikami w skontrolowanych zakładach zatrudnionych było 694 osoby (550 mężczyzn, 144 kobiety). W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze wydano 3 decyzje nakazowe.

W zakładach pracy, gdzie występuje narażenie na szkodliwe czynniki rakotwórcze, pracownicy objęci są profilaktyczną opieką zdrowotną. Ponadto informowani są o zagrożeniach związanych z tymi czynnikami oraz o ryzyku zawodowym. W zakładach stosowane są środki ochrony zbiorowej oraz środki ochrony indywidualnej. Pracownicy mają zapewnione właściwe warunki przechowywania odzieży własnej, roboczej i ochronnej, a także miejsca do spożywania posiłków zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto pracownicy PSSE w Przeworsku informowali pracodawców w zakresie nowo sklasyfikowanych czynników rakotwórczych/ mutagennych, które muszą znaleźć swoje miejsce w właściwych rejestrach oraz udzielali wyjaśnień dot. sposobu uzupełnienia formularza.

Jakie są **niepokojące objawy boreliozy?**

Pamiętaj! Jeśli podejrzewasz boreliozę musisz natychmiast **skonsultować się z lekarzem**.

UWAGA! GIS ostrzega!
By **mały kleszcz** nie stał się **dużym problemem!**

MZ
Ministerstwo Zdrowia

CHOROBY ZAWODOWE

Za chorobę zawodową uważa się jednostkę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, będącym załącznikiem do rozporządzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

W 2023 r. do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku wpłynęło 11 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych. Na ich podstawie, celem zebrania informacji dotyczących przebiegu i warunków pracy zawodowej zainteresowanych osób przeprowadzono 22 dochodzenia epidemiologiczne. Na podstawie wyników oceny narażenia zawodowego oraz orzeczeń lekarskich z właściwych placówek medycyny pracy, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przeworsku stwierdził 4 choroby zawodowe. Wszystkie stwierdzone choroby zawodowe stanowiły choroby zakaźne i pasożytnicze – dominującą jednostką chorobową wśród chorób zakaźnych była borelioza, stwierdzona w 4 przypadkach u rolników indywidualnych.

DZIAŁALNOŚĆ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Kontrola wymagań higienicznych i zdrowotnych w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma na celu egzekwowanie takich rozwiązań, które gwarantują zapewnienie odpowiednich standardów w środowisku oraz w obiektach przeznaczonych na pobyt ludzi (zakłady pracy, obiekty użyteczności publicznej), tj. takich, które nie stwarzają zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

W 2023 r. PPIS w Przeworsku wydał 3 pozytywne opinie celem uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na wniosek organów samorządowych w sprawie wydania opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano 30 opinii (spadek o 40% w stosunku do 2022 r.). W 27 nie stwierdzono potrzeby opracowania raportu oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu raportu. W 3 przypadkach stwierdzono potrzebę co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (sprawy dotyczyły oczyszczalni ścieków oraz kamieniołomu). Zasadniczo raportów nie wymagano dla instalacji fotowoltaicznych i nowych linii produkcyjnych w istniejących zakładach pracy, przebudowy dróg i mostów, budowy sieci kanalizacyjnych i wodociągowych.

Należy zauważyć, że z roku na rok wzrasta zainteresowanie budową instalacji fotowoltaicznych.

W 2023 r. wydano 5 opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Do materiałów przedkładanych do uzgodnienia przez organy samorządowe, w sprawach wymaganych opracowania raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko załączano również te raporty. W większości uzgodnień PPIS wskazywał warunki środowiskowe mające na celu ograniczenie uciążliwego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko związanego emisją hałasu oraz zanieczyszczeń o środowiska. Z zasady brak było zastrzeżeń do merytorycznej strony raportów pod względem spraw higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych. W raportach dokonywano analizy oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w odniesieniu do przyjętej technologii przedsięwzięcia, a w szczególności oddziaływania na glebę, wody podziemne i powierzchniowe oraz powietrze i zdrowie ludzi. Wydane uzgodnienia środowiskowych uwarunkowań dotyczyły rozbudowy zakładu demontażu samochodów, budowy chlewni oraz wytwórni mas bitumicznych.

W 2023 r. uzgodniono 12 projektów budowlanych obiektów (spadek o 33% w stosunku do roku poprzedniego), dotyczących głównie budynków handlowo-usługowych.

W 2023 r. wydano łącznie 20 opinii dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgodnie z art. 56 prawa budowlanego (spadek o 30% do roku 2022).

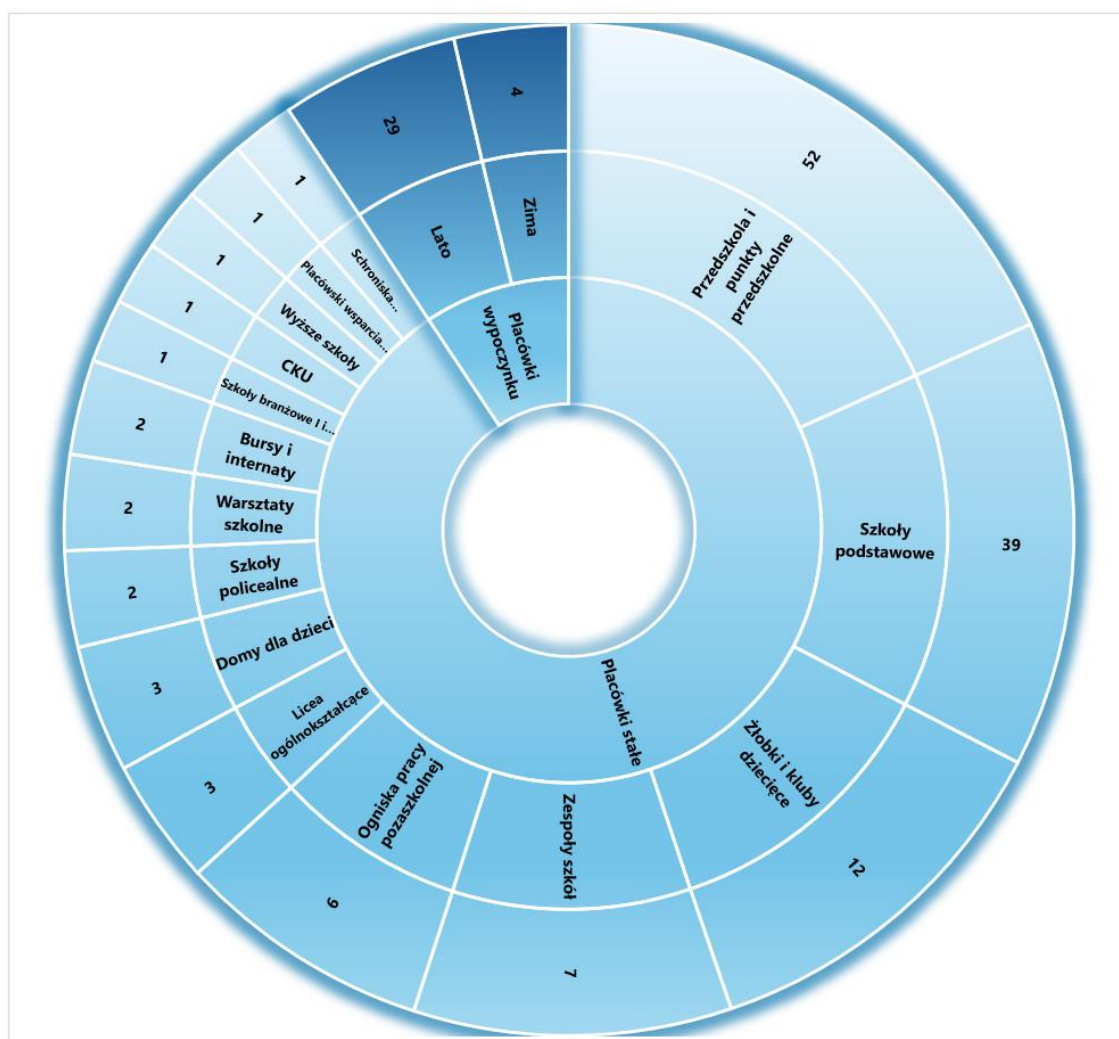
Obiekty zgłaszane w tym trybie posiadały wcześniej uzgodnienia pod względem spraw sanitarno-higienicznych. Do tych odbiorów zgłaszano głównie obiekty usługowo-handlowe, Stacje Uzdatniania Wody oraz pojedyncze zakłady produkcyjne branży metalowej. W obiektach spełnione były wymagania sanitarno-higieniczne. Sprzeciwów nie stosowano podczas odbiorów obiektów.

Na etapie uzgadniania środowiskowych uwarunkowań współdziałano z organami samorządowymi oraz Wydziałem Ochrony Środowiska Starostwa Przeworskiego i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NADZORU NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2023 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Przeworsku było 133 stałych placówek nauczania i wychowania, funkcjonujących przez cały rok, oraz 33 placówki wypoczynku dzieci i młodzieży. Wszystkie placówki będące pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej posiadają pozytywną opinię Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, co gwarantuje funkcjonowanie ich w odpowiednio przygotowanych i wyposażonych obiektach. W placówkach tych przeprowadzono kontrole stanu sanitarnego oraz działania profilaktyczne dotyczące między innymi zapobiegania COVID-19 oraz Legionellozie.

Rodzaje i liczba placówek oświatowo – wychowawczych z podziałem na typy

W 2023 roku, zgodnie z poleceniem Głównego Inspektora Sanitarnego zrealizowano następujące zagadnienia problemowe:

- 1) sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno- sanitarnymi w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży, w tym w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo- wychowawczych, żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych oraz placówkach wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży,
- 2) ocena spełnienia wymogów w stosunku do urządzeń i sprzętu sportowego oraz ocena mebli szkolnych i przedszkolnych,
- 3) ocena przebiegu zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 4) ocena przygotowania placówek nauczania do nowego roku szkolnego 2023-2024,
- 5) ocena obciążenia uczniów plecakami szkolnymi w ramach akcji „Problem wagi ciężkiej”.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano ogółem 13 decyzji administracyjnych i 12 decyzji wymiarowych dotyczących: stanu sanitarno-technicznego dróg dojścia do szkoły i szlaków komunikacyjnych, stanu sanitarno-technicznego gabinetów profilaktyki medycznej, stanu sanitarno-technicznego ścian i podłóg sal lekcyjnych i korytarzy, stanu sanitarno-technicznego łazienek, warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów, wykonania wentylacji grawitacyjnej.

W 2023 roku zgłoszono 1 interwencję dotyczącą przyprowadzania chorych dzieci do przedszkola. Interwencja zasadna, przeprowadzono spotkanie edukacyjne z rodzicami.

Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania oraz wypoczynku

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży w tym- w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo-wychowawczych, żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych oraz wypoczynku, rekreacji dzieci i młodzieży przeprowadzono 59 kontroli. W 16 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości pod względem technicznym i sanitarnym, wobec czego wydano decyzje nakazujące usunięcie usterek.

We wszystkich kontrolowanych placówkach sprawdzano przestrzeganie procedur wprowadzonych w związku z profilaktyką Legionellozy, zapewnienie środków ochrony osobistej dla personelu, prowadzenie monitoringu dezynfekcji sanitariatów. Udzielano instruktaży, wydawano zalecenia z terminem natychmiastowej realizacji.

Ocena przebiegu letniego wypoczynku dzieci i młodzieży – mówiąc o wypoczynku bierzemy pod uwagę zarówno zimowy, jak i letni wypoczynek dzieci i młodzieży. Do rodzajów wypoczynku zaliczamy formy wyjazdowe (obozy/kolonie organizowane w hotelach i obiektach

używanych okazjonalnie do wypoczynku, obozy pod namiotami, biwaki) oraz formy w miejscu zamieszkania, czyli półkolonie. Wypoczynek organizowany był z uwzględnieniem wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży, które zobowiązywały osoby prowadzące wypoczynek do spełniania szeregu wymogów, związanych między innymi z bezpiecznym dojazdem, odpowiednim zakwaterowaniem uczestników, ograniczeniem liczby dzieci w grupach wychowawczych, odpowiednim postępowaniem z wyposażeniem używanym w trakcie zajęć, zapewnieniem środków do dezynfekcji rąk oraz sprzętu, opracowaniem procedur postępowania na wypadek zachorowania uczestnika lub wychowawcy. Skontrolowano 22 turnusy wypoczynku letniego i zimowego. Nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości.

W trakcie półkolonii dzieci otrzymywały śniadania, obiady, a w trakcie wycieczek do innych miejscowości miały zapewnione ciepłe posiłki w restauracjach. W trosce o zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczestników wypoczynku przeprowadzano także działania edukacyjne wspólnie z przedstawicielami Policji.

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia roku szkolnego – jak co roku PSSE w Przeworsku sprawdza przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego. Według zebranych informacji szkoły były prawidłowo przygotowane na przyjęcie dzieci po przerwie wakacyjnej. Mając na celu poprawę warunków higieniczno-technicznych w szkołach prowadzone były remonty np. bloków żywieniowych, sanitariatów, szatni, sal lekcyjnych, m.in. w zakresie wymiany instalacji elektrycznej, remontu dojeżdż do szkoły. Ponadto we wszystkich prowadzone były prace konserwatorsko-porządkowe. W okresie wakacyjnym przeprowadzono 15 kontroli przygotowania szkół do nowego roku szkolnego i nie stwierdzono żadnych uchybień.

Sprawowanie nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania. Ocena posiadania certyfikatów na meble i sprzęt sportowy - sytuacja w tym zakresie jest dobra. Placówki nabywają meble i sprzęt tylko z certyfikatami, wzrasta świadomość nauczycieli wychowania fizycznego dotycząca bezpieczeństwa urządzeń i sprzętu do ćwiczeń, gier i zabaw. Podczas kontroli stwierdza się pojedyncze przypadki zniszczonych mebli, czy niedostosowanych do zasad ergonomii, które są wymieniane po nakazach PPIS. Wydano 3 decyzje na wymianę zniszczonych i zakup nowych, dostosowanych do zasad ergonomii mebli szkolnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości przy ocenie podziałów godzin.

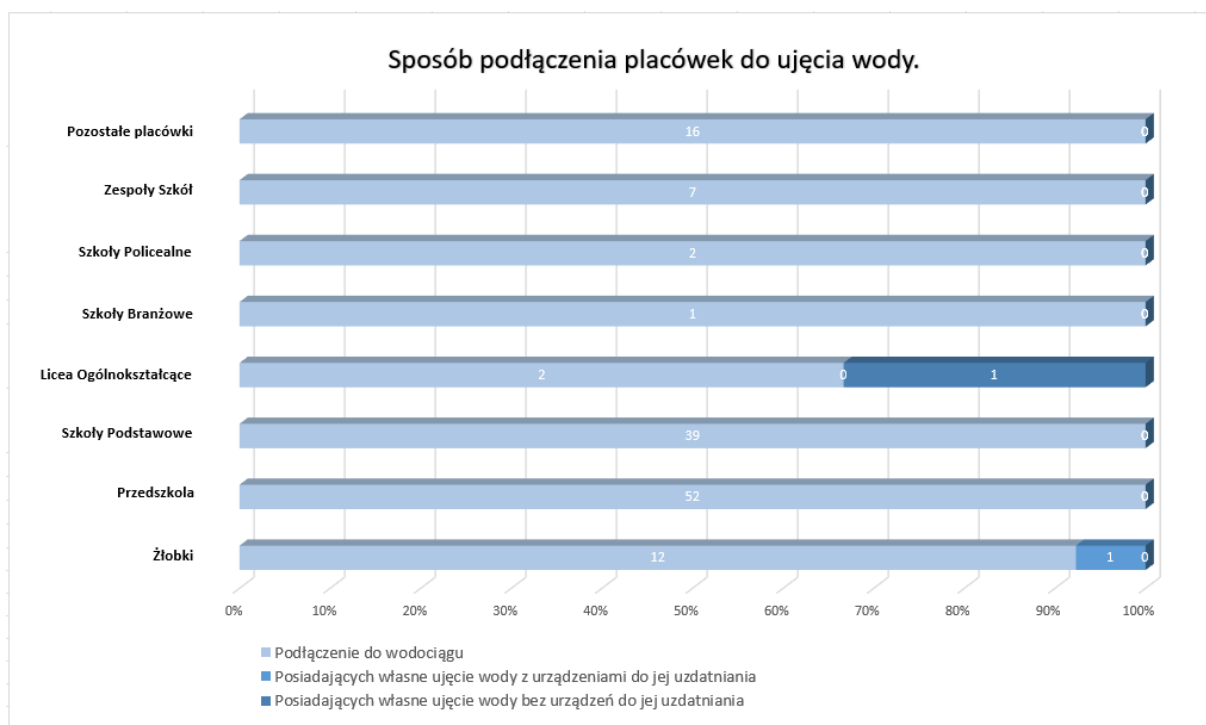
Ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów.

Rodzaje placówek	Ocena dostosowania mebli do wzrostu uczniów				Stwierdzono niewłaściwe			
	2022 rok		2023 rok		2022 rok		2023 rok	
	Liczba oddziałów	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba placówek
Przedszkola	0	0	22	22	0	0	1	1
Szkoły podstawowe	26	13	40	20	0	0	7	3
Szkoły ponadpodstawowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem:	26	13	62	42	0	0	8	4

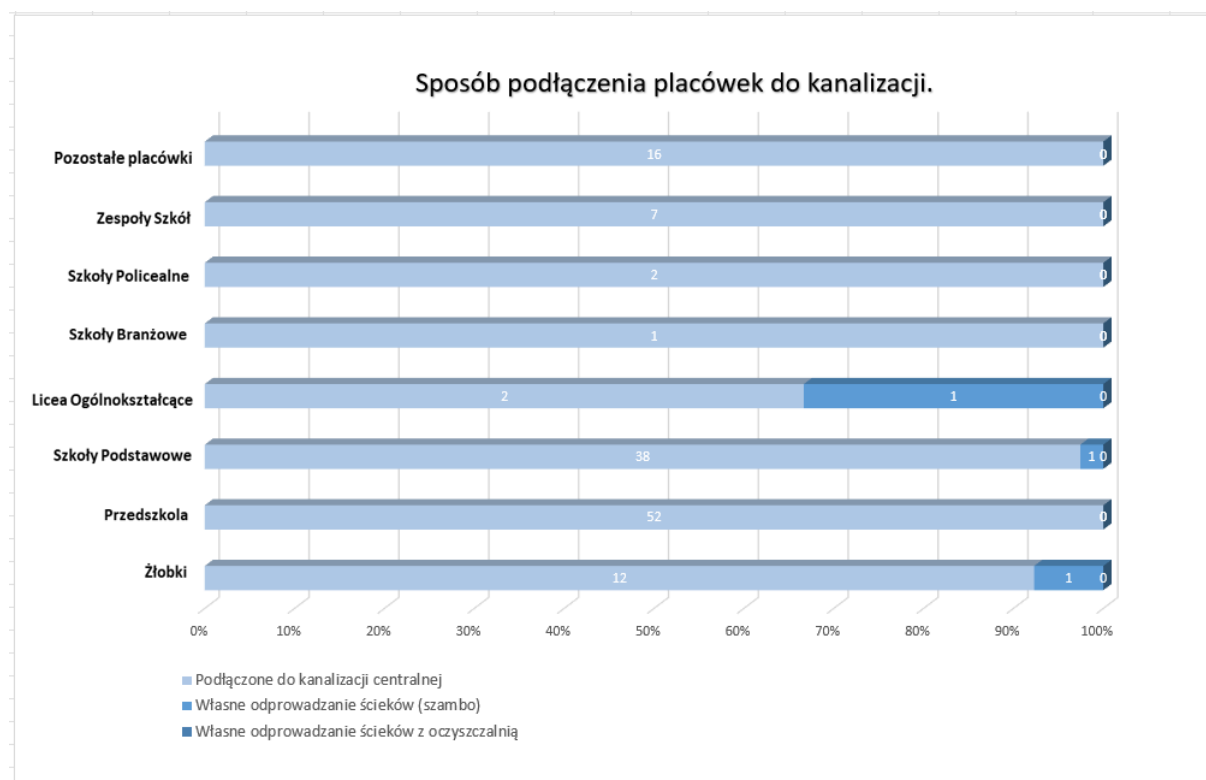
W 2023 r. oceniono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów w 42 placówkach, w 62 oddziałach. W 4 placówkach łącznie w 8 oddziałach stwierdzono niedostosowanie mebli szkolnych do wzrostu oraz wieku uczniów, w związku z czym wydano zalecenia oraz decyzje administracyjne.

Ocena warunków higieniczno-sanitarnych w placówkach przeznaczonych na całodobowy pobyt dzieci i młodzieży - skontrolowano 2 placówki opieki całodobowej. Na stwierdzone usterki stanu technicznego wentylacji w łazienkach oraz poprawę natężenia oświetlenia sztucznego wydano zalecenia. Wszystkie usterki zostały usunięte w uzgodnionych terminach.

Na terenie powiatu przeworskiego nie ma placówek oświatowo – wychowawczych bez wodociągu, kanalizacji, z ustępami zewnętrznymi. Większość z nich jest podłączona do wodociągów publicznych i kanalizacji centralnych. Pozostałe placówki posiadają własne ujęcia wody i zbiorniki bezodpływowe na ścieki. Ilość takich placówek skontrolowanych w 2023 roku zaprezentowano na poniższych wykresach z uwzględnieniem odpowiedniego podziału.

Liczba placówek skontrolowanych w 2023 roku z podziałem na rodzaj podłączenia do ujęcia wody.

Liczba placówek skontrolowanych w 2023 roku z podziałem na rodzaj podłączenia do kanalizacji.

W ramach współpracy w zakresie placówek oświatowych współpracowano ze Starostą Przeworskim, wójtami, burmistrzami, dyrektorami CUW. Konsultowano projekty,

wizytowano obiekty do adaptacji, udzielano instruktaży dotyczących aktualnych wymogów prawnych.

Na stronie internetowej PSSE w Przeworsku oraz na profilu PSSE założonym na portalu społecznościowym Facebook systematycznie zamieszczano informacje oraz zdjęcia z realizowanych działań profilaktycznych.

W ramach działań oświatowo-zdrowotnych przeprowadzono kampanię „Problem wagi ciężkiej” dotyczącą ważenia plecaków uczniów klas I-IV w dwóch szkołach podstawowych. Wyniki omówiono z dyrektorami szkół biorących udział w akcji, a sprawozdanie wraz z dokumentacją zdjęciową zamieszczono na profilu społecznościowym Facebook.

Poniżej przedstawiono w ujęciu tabelarycznym ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w badanych szkołach podstawowych. W badaniu tym udział wzięło łącznie 323 uczniów. Przekroczenia niskiej normy dotyczyły 129 uczniów, a wysokiej 51 uczniów.

Trudno jednoznacznie określić przyczynę przeciążonych plecaków. Zaistniała sytuacja może być wynikiem braku pozostawiania części przyborów szkolnych w przeznaczonych do tego szafkach usytuowanych w np. w klasach czy indywidualnych szafkach.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w Szkołach Podstawowych w roku 2023.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w Szkołach Podstawowych			
Liczba uczniów objętych badaniem	Waga tornistra do 10% masy ciała ucznia	Waga tornistra w zakresie 10-15% masy ciała ucznia	Waga tornistra powyżej 15% masy ciała ucznia
323	143	129	51

W ramach innych działań podejmowanych w zakresie promocji zdrowia udzielano instruktaży nauczycielom i wychowawcom na temat konieczności częstego wietrzenia sal, dezynfekcji powierzchni dotykowych, zabawek, itp. w ramach profilaktyki chorób zakaźnych. Ponadto prowadzono monitoring palenia tytoniu, poradnictwo w zakresie: akcji „Bezpieczne wakacje”, profilaktykę szczepień ochronnych, profilaktykę higieny osobistej.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

PSSE w Przeworsku w ramach oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia inicjuje, organizuje, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Zadania Promocji Zdrowia PSSE w Przeworsku wynikają z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia, sytuacji epidemiologicznej oraz potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu przeworskiego.

Narodowy Program Zdrowia (NPZ) to dokument strategiczny dla zdrowia publicznego w Polsce. Obecny program NPZ 2021-2025, który kontynuuje cele z poprzedniego okresu i ma na celu zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu społeczeństwa.

PSSE w Przeworsku powyższe zadania realizuje poprzez działania programowe i nieprogramowe.

Koordynacja programów profilaktycznych dotyczy realizacji:

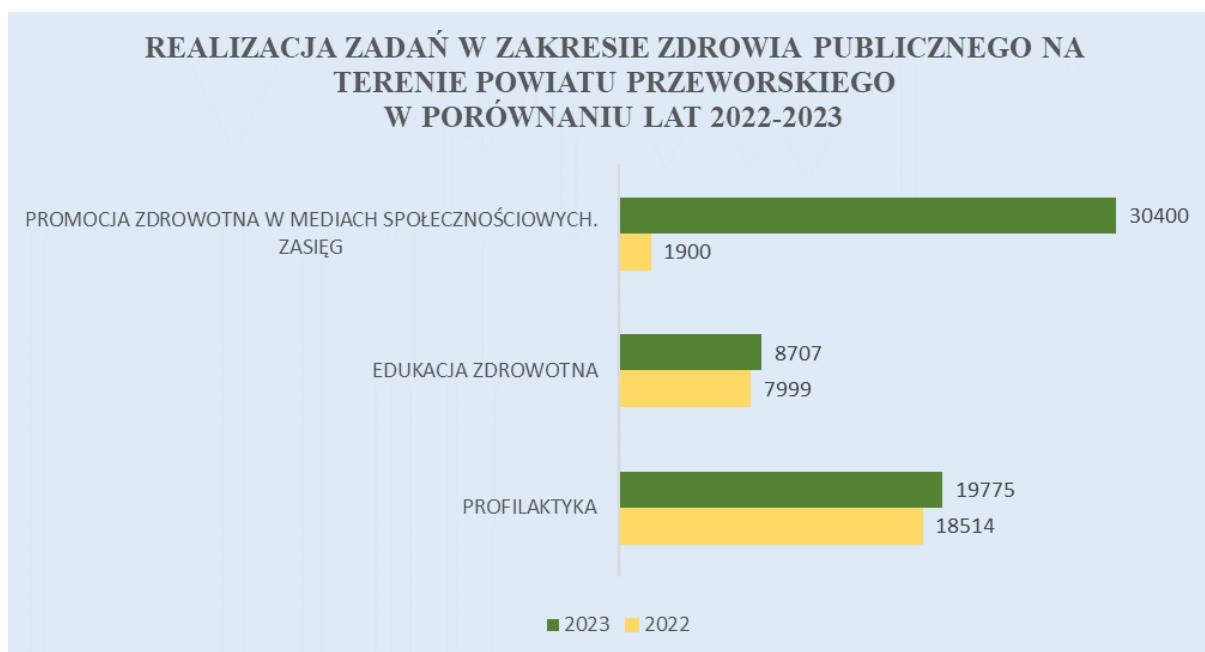
- „Czyste powietrze wokół nas” - program edukacyjny dla przedszkolaków,
- „Nie pal przy mnie, proszę”- program edukacyjny dla uczniów I-III ,
- „Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej,
- „Znajdź właściwe rozwiązanie”- program edukacyjny dla młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- „Skąd się biorą produkty ekologiczne” - program edukacyjny dla przedszkoli,
- „Trzymaj Formę!” - program edukacyjny o zbilansowanym odżywianiu i aktywności fizycznej,
- „Zawsze razem”- edukacja uczniów klas I-III szkoły podstawowej,
- "Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową" – edukacja młodzieży szkolnej,
- Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” - nowoczesna edukacja dla młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień,
- Program „Wybierz życie – pierwszy krok” poświęcony profilaktyce zakażeń wirusem HPV,
- Program „Podstępne WZW” – program poświęcony profilaktyce zakażeń HBV i HCV,
- Program „Znamie! Znam je?” program poświęcony profilaktyce czerniaka,
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV,
- Program „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży”- profilaktyka chorób odkleszczowych,
- Program „Moje dziecko idzie do szkoły”- skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz rodziców.

Koordynowane i organizowane są działania związane z:

- profilaktyką szczepień ochronnych, United In Protection,
- profilaktyką uzależnień od substancji psychoaktywnych,

- Światowym Dniem bez Tytoniu,
- Dniem Rzucania Palenia,
- Światowym Dniem Zdrowia,
- Europejskim Dniem Wiedzy o Antybiotykach,
- Kampanią: „Problem wagi ciężkiej”,
- kampanii związanych z bezpiecznym wypoczynkiem dzieci i młodzieży,
- profilaktyką chorób zakaźnych,
- profilaktyką chorób nowotworowych,
- profilaktyką wścieklizny,
- profilaktyką zatruc grzybami,
- profilaktyką chorób przenoszonych drogą płciową,
- propagowaniem zasad higieny osobistej,
- uświadamianiem zagrożeń zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV.

Zasięg realizowanych przedsięwzięć w 2023 r. w porównaniu z 2022 r.

Ferie z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Przeworsku.

Nagroda oraz wyróżnienie w konkursie wojewódzkim „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. Wręczenie nagród uczennicom w Majdanie Sieniawskim

Narodowe czytanie w Szkole Podstawowej w Studzianie

#Latozsaniepidem Szkoła Podstawowa Adamówka

Spotkanie profilaktyczne z dziećmi w Przedszkolu Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku

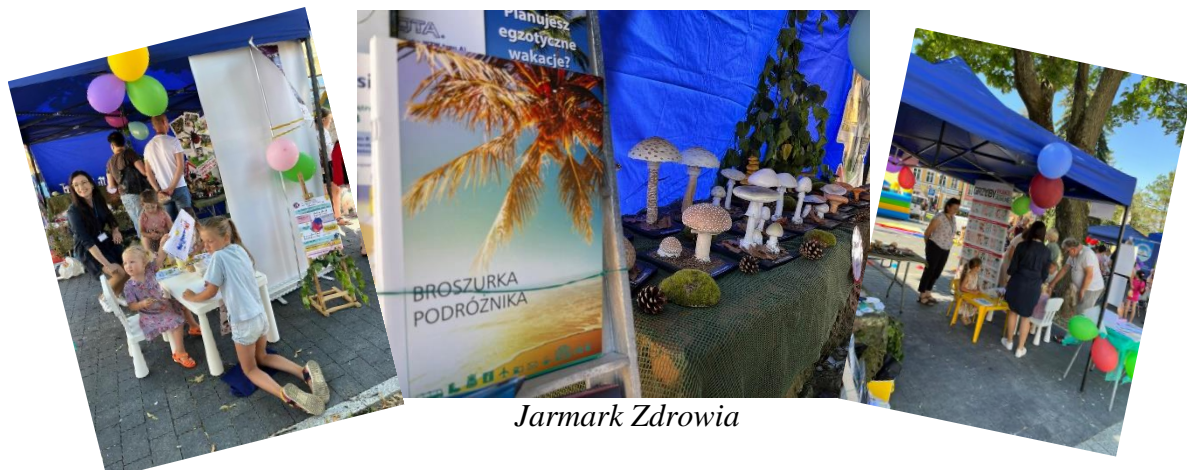

Profilaktyka chorób zakaźnych Szkoła Podstawowa w Kańczudze

Zajęcia profilaktyczne w 1 LO w Przeworsku

Jarmark Zdrowia

Problem wagi ciężkiej

Szkoła Podstawowa w Tryńcy

*Szkoła Podstawowa Nr 3
w Przeworsku
Dzień Ziemi
i Zdrowia*

Szkoła Podstawowa w Gaci

*Jarmark dla
zdrowia*

DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

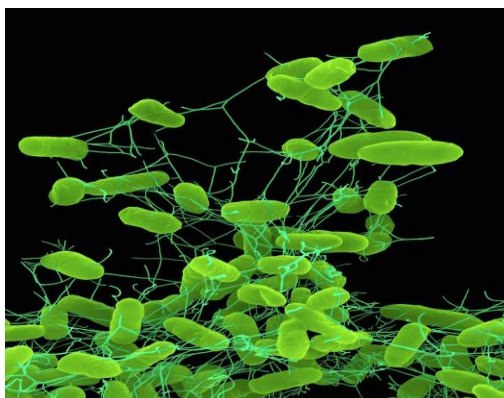
Oddział Laboratoryjny PSSE w Przeworsku posiada Certyfikat Akredytacji przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Jest on potwierdzeniem wdrożonego systemu zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Dodatkowym potwierdzeniem kompetencji Oddziału Laboratoryjnego jest udział w międzylaboratoryjnych badaniach biegłości, organizowanych przez referencyjne laboratoria w Polsce i na świecie. Badania laboratoryjne wykonywane są zgodnie z polskimi normami, normami europejskimi i własnymi procedurami badawczymi.

PSSE w Przeworsku wykonuje następujące badania:

a) Laboratorium Schorzeń Jelitowych:

- **badania mikrobiologiczne** wykrywające czynniki etiologiczne chorób zakaźnych oraz monitorujące skuteczność procesów sterylizacji. W ramach badań profilaktycznych do orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych tzw. „książeczek” w kierunku nosicielstwa Salmonella i Shigella w 2023 r. przebadano 1866 próbek. Wykonano również badania 291 próbek od osób ze styczności ze źródłem zakażenia, ozdrowieńców i nosicieli w kierunku Salmonella i Shigella. Ponadto wykonano 517 badań skuteczności procesów sterylizacji w urządzeniach sterylizujących stosowanych w gabinetach stomatologicznych i kosmetycznych.

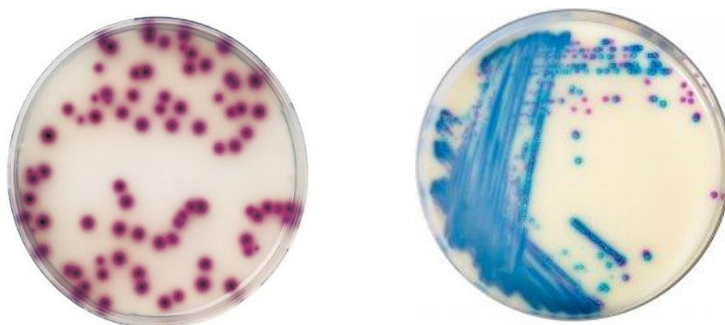
b) Laboratorium Badań Fizykochemicznych:

• **badania fizykochemiczne wody** w zakresie analiz chemicznych (żelazo, azotany, mangan, azotany, amonowy jon) oraz fizycznych (mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność właściwa). W 2023 r. wykonano badania 18 próbek w ramach zleceń badania wody do spożycia.

c) Laboratorium Badań Mikrobiologicznych:

• **badania mikrobiologiczne wody** sprawdzano parametry takie jak: bakterie z grupy coli, Escherichia coli, ogólna liczba bakterii w 22°C i enterokoki kałowe. W ramach zleceń w 2023 r. prowadzono badania wody do spożycia 42 próbek.

W zakresie oceny jakości wody próbek badanych w ramach zleceń sporadycznie występowały przekroczenia ogólnej liczby drobnoustrojów w 22°C, liczby bakterii z grupy coli oraz przekroczenia wartości parametrycznej żelaza, mętności, barwy i manganu.

W badaniach mikrobiologicznych wykrywających czynniki etiologiczne chorób zakaźnych w 45 próbkach wyhodowano bakterię Salmonella Enteritidis.

PODSUMOWANIE

W 2023 roku nasze działania przeciwepidemiczne ukierunkowane były między innymi na kontynuację zwalczania zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz zachorowań COVID-19, w tym propagowanie szczepień przeciwko tej chorobie. W analizowanym roku znacznie spadła (ok. 5-krotnie) liczba zakażeń i zachorowań w porównaniu z rokiem 2022.

W ramach nadzoru nad realizacją obowiązkowych szczepień ochronnych nasze zadania miały na celu uświadamianie rodziców i opiekunów dzieci w zakresie dobrodziejstwa szczepień, tak aby zwiększyć zaufanie społeczne do profilaktyki chorób zakaźnych, a tym samym osiągnąć bezpieczny poziom odporności środowiskowej. W tym celu prowadziliśmy szkolenia oraz podejmowaliśmy rozmowy indywidualne z rodzicami, którzy uchylają się od zaszczepienia swoich dzieci. W wyniku powyższych działań u części dzieci rozpoczęto szczepienia, a w innych przypadkach z przeciwwskazaniami medycy do szczepień, dzieci były kierowane do poradni specjalistycznych.

W omawianym roku wśród mieszkańców powiatu przeworskiego nadal występowały choroby szerzące się drogą pokarmową, w tym obserwowano wzrost przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu oraz wzrost zgłoszonej liczby salmonelloz.

Na przestrzeni kilku lat obserwuje się systematyczny spadek wirusowych zakażeń jelitowych u dzieci do lat 2, które są populacją szczególnie narażoną. Należy zauważyć, że wprowadzenie obowiązkowych szczepień przeciwko rotawirusom w 2021 roku znacznie obniżyło liczbę zachorowań wśród najmłodszej populacji. Na naszym terenie liczba dzieci uodpornionych przeciwko rotawirusom, poprzez szczepienia obowiązkowe wynosi w roczniku 2023– 245 co stanowi 51,69%, w 2022– 488 tj. 82,85% a w 2021– 480 tj. 79,87%. Dzieci z rocznika 2023 są w trakcie realizacji szczepień.

W 2023 roku w porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano sezonowy wzrost zachorowań na grypę. Liczba zgłoszonych przypadków zwiększyła się 2-krotnie w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie utrzymywała się na tym samym poziomie co w roku ubiegłym.

Choroby wieku dziecięcego /świnka, różyczka, ospa wietrzna, płonica/ występują w naszym powiecie sezonowo stąd odnotowywane są okresowe wzrosty zachorowań. Stan uodpornienia populacji dzieci podlegających do szczepień p/śwince, odrze, różyczce w powiecie jest na poziomie 76,6% w roczniku 2022, 94,3% w roczniku 2021 i 95% w roczniku 2020. Rocznik 2022 jest w trakcie realizacji szczepień. Kontynuowane są działania uświadamiające wśród rodziców i opiekunów dzieci w zakresie dobrodziejstwa szczepień ochronnych, aby zwiększyć zaufanie społeczne do profilaktyki chorób zakaźnych, a tym samym osiągnąć bezpieczny poziom odporności środowiskowej, która jest gwarantem bezpieczeństwa epidemiologicznego w społeczeństwie. W związku z coraz większą ilością rejestrowanych przypadków uchylania się osób od realizacji obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci Państwowa Inspekcja Sanitarna w Przeworsku kontynuowała działania w stosunku do tych osób, polegające na wzywaniu do wstawienia się do PSSE i POZ, w celu przeprowadzenia akcji edukacyjno-uświadamiającej i ustalenia przyczyn nieszczepienia. W wyniku powyższych działań u części dzieci rozpoczęto szczepienia, inne posiadały przeciwwskazania medyczne do szczepień i dostarczono zaświadczenia od lekarzy specjalistów,

jeszcze inne dzieci zostały skierowane do poradni specjalistycznych, pozostała większość rodziców deklaruje, że są za szczepieniami, ale obawiają się powikłań poszczepiennych i dlatego zwlekają z decyzją.

Przeciwno ospie wietrznej na terenie powiatu w 2023 r. zostało uodpornionych 93 dzieci, w 2022 - 130 a w 2021 – 90. Należy zaznaczyć, że szczepienia te są obowiązkowe tylko dla dzieci z grup ryzyka (głównie ze żłobków - 88 dzieci uodpornionych), pozostałe są zalecane.

W powiecie przeworskim w 2023 r. zgłoszono 16 przypadków Gruźlicy w tym 1 zgon z powodu powikłań. Większość zgłoszonych przypadków to gruźlica płuc potwierdzona bakteriologicznie. Nadzorem epidemiologicznym objęto 23 osoby ze styczności z chorymi prątkującymi, nad którymi jest sprawowana specjalistyczna opieka medyczna. Czynniki ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawienia się szczególnie groźnego zjawiska lekooporności prątków są: przerwanie leczenia gruźlicy przez chorego przed jej zaleceniem oraz prowadzenie leczenia bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych. W związku z powyższym przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy w okresie wydalania prątków gruźliczych (prątkowania).

Na terenie powiatu przeworskiego wystąpiło 3 zachorowania na Legionelozę, które dotyczyły osób przewlekle chorych i z diagnozą onkologiczną. Pobrane w domach prywatnych próbki wody do badań nie potwierdziły zakażeń bakterią legionella. W związku z odnotowanymi przypadkami zachorowań i zgonów na legionelozę w województwie podkarpackim w 2023 roku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Przeworsku prowadzili wzmożony nadzór nad instalacjami ciepłej wody i urządzeniami wentylacyjno-klimatyzacyjnymi w nadzorowanych obiektach. W ramach tych działań podjęto intensywne czynności kontrolne, aby przeanalizować zagrożenie i ocenić ryzyko wystąpienia zakażenia bakterią legionellą w zakładach pracy, sektora beauty, placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w podmiotach lecznictwa stacjonarnego, w związku z użytkowaniem sieci wentylacyjno-klimatyzacyjnych oraz systemów wodnych.

W 2023 r. wystąpiło 6 ognisk zakażeń Covid-19 w 4 oddziałach szpitalnych, z 42 zakażonymi pacjentami, 1 osoba zmarła. Brak było zachorowań wśród personelu medycznego. W przypadku ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych podejmowano działania mające na celu wygaszenia ogniska poprzez: wzmożony reżim sanitarny, izolację lub kohortację pacjentów, ograniczenia lub zakaz odwiedzin, stosowanie środków ochrony indywidualnej, ścisłe przestrzeganie procedur, szkolenie personelu i pacjentów.

Oceniając stan sanitarno-techniczny podmiotów leczniczych na terenie powiatu przeworskiego należy stwierdzić, że wszystkie spełniają wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

W związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i pobytem uchodźców na terenie powiatu przeworskiego kontynuowano nadzór epidemiologiczny nad miejscami pobytu uchodźców i monitorowano zachorowania na choroby zakaźne wśród cudzoziemców.

Zaopatrzenie mieszkańców powiatu przeworskiego w wodę z wodociągów sieciowych stale się poprawia. W ubiegłym roku z 12 wodociągów sieciowych korzystało ok. 71 000 konsumentów, co stanowi ok. 92 % ogólnej liczby mieszkańców powiatu. Na podstawie

przeprowadzonych badań próbek wody, stwierdzono, iż jej jakość na koniec 2023 r. we wszystkich wodociągach odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia.

W basenach kąpielowych (otwartym i krytym) w Przeworsku i w Sieniawie oraz w kąpielisku w Łopuszce Małej, jakość wody była kwestionowana czasowo, a po przeprowadzeniu działań naprawczych przez administratorów i po dokonaniu ponownych badań wody potwierdzających jej właściwą jakość, obiekty były ponownie uruchamiane.

Dobry poziom usług świadczą obiekty użyteczności publicznej takie jak: hotele, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i salony odnowy biologicznej, zlokalizowane w budynkach o wysokim standardzie techniczno-sanitarnym oraz wyposażone w nowoczesny i bezpieczny sprzęt i urządzenia, natomiast personel przestrzega opracowanych procedur przeciwepidemicznych, w tym związanych z SARS-CoV-2. Stan sanitarno – higieniczny tych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Obiekty żywienia-żywnościowe oraz obrotu żywnością znajdują się na dobrym poziomie techniczno-sanitarnym. Co roku notuje się poprawę stanu sanitarno-technicznego ww. obiektów oraz właściwe zarządzanie tymi zakładami poprzez wprowadzanie kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności. Wszystkie zakłady produkujące, wprowadzające żywność do obrotu oraz zakłady żywienia zbiorowego posiadają wdrożony system HACCP. Ocena stopnia realizacji i wdrażania systemu HACCP dokonywana jest w trakcie bieżących urzędowych kontroli żywności.

W obiektach nauczania i wychowania zapewnione są bezpieczne warunki dla dzieci, młodzieży i personelu, zapewniony jest prawidłowy stan sanitarno-techniczny ciągów komunikacyjnych, powierzchni podłóg w salach lekcyjnych, następuje poprawa warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i bezpieczeństwa urządzeń oraz nawierzchni na placach zabaw, a także poprawa natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach, zapewniona jest właściwa wentylacja mechaniczna i grawitacyjna w pomieszczeniach szkolnych, a meble szkolne spełniają wymogi ergonomii.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych na stanowiskach pracy oraz zapobiegania chorobom zawodowym powstałym na skutek wykonywanej pracy, Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała działania na rzecz poprawy warunków higieny środowiska pracy. W wyniku kontroli dokonano rozpoznania poziomu narażenia na czynniki chemiczne, biologiczne oraz fizyczne w środowisku pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszeń wymogów higieniczno – zdrowotnych wydano decyzje administracyjne nakazujące poprawę warunków pracy.

W omawianym okresie przeprowadzono również kontrole zakładów pracy, w których pracownicy są narażeni lub mają kontakt z czynnikami rakotwórczymi. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze wydawano decyzje nakazowe, dotyczące wprowadzenia w zakładach działań organizacyjnych i informowania pracowników o zagrożeniach związanych z tymi czynnikami oraz o ryzyku zawodowym.

Kontrolowano również podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych oraz stosujących produkty biobójcze, w wyniku których wydawano decyzje o wycofaniu ich z obrotu z uwagi na brak pozwolenia na ich obrót.

Istotną dziedziną jest nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad przypadkami zatruc substancjami zastępczymi tzw. dopalaczami oraz substancjami psychoaktywnymi. W 2023 r. na terenie powiatu przeworskiego zgłoszono 5 przypadków zatruc dopalaczami. Dochodzenie w tych sprawach prowadzi Policja.

Kontrola wymagań higienicznych i zdrowotnych w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma na celu egzekwowanie takich rozwiązań, które gwarantują zapewnienie odpowiednich standardów w środowisku oraz w obiektach przeznaczonych na pobyt ludzi (zakłady pracy, obiekty użyteczności publicznej, obiekty komunalne), tj. takich, które nie stwarzają zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

PSSE w Przeworsku prowadziła działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Organizacja przedsięwzięć programowych i nieprogramowych zmierzała do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowania zasad higieny i racjonalnego żywienia, metod zapobiegania chorobom oraz umiejętności udzielania pierwszej pomocy, udzielania porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

Profilaktyka i promocja zdrowia propagowane są w formie programów, akcji i kampanii, które są inicjowane na terenie naszego powiatu w oparciu o daną sytuację epidemiologiczną. Udało nam się zrealizować zamierzone działania programowe: „Trzymaj Formę!”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Bieg po zdrowie”, „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, „Krajowy Program Zapobiegania zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2022- 2026”, „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”, „Znamię! Znam je?”, „Podstępne WZW”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Moje dziecko idzie do szkoły”, „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży”. Ponadto zrealizowano również inne działania związane z tematyką: profilaktyki chorób zakaźnych, promocji szczepień ochronnych, United In Protection, Światowego Dnia Zdrowia, Światowego Dnia bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia, higieny osobistej „Myję ręce bo wiem więcej”, „Problem wagi ciężkiej”, profilaktyki zatruc grzybami i bezpiecznego wypoczynku. Współpraca w projektach Innovative Immunisation Hubs oraz Power.

Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Przeworsku funkcjonuje w oparciu o system zarządzania zapewniający bezstronne i rzetelne wykonywanie badań zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”, z uwzględnieniem dokumentów Polskiego Centrum Akredytacji.

Laboratorium wykonuje badania w zakresie: schorzeń jelitowych, skuteczności procesów sterylizacji, jakości wody do picia pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym. Oddział Laboratoryjny posiada certyfikat akredytacyjny NR AB 1027 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji w zakresie badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody oraz badań na nosicielstwo w kierunku pałeczek Salmonella i Shigella. W roku 2023 w Oddziale Laboratoryjnym została przeprowadzona ocena przez Polskie Centrum Akredytacyjne, która potwierdziła kompetencje laboratorium.

Rok 2023 w naszej stacji był rokiem większych inwestycji dzięki realizacji Projektu „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno–epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania nr POIS.11.03.00-00-0192/22 w ramach działania 11.3 Wspieranie naprawy i odporności systemu ochrony zdrowia oś priorytetowa XI REACT-EU Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 –2020. W ramach tego programu dokonaliśmy modernizacji budynku PSSE w Przeworsku oraz zakupiliśmy sprzęt laboratoryjny i informatyczny. Dzięki temu poprawiły się warunki pracy pracowników i przyjmowania interesantów oraz jakość prowadzonych badań laboratoryjnych i infrastruktura informatyczna.

W oparciu o przedstawiony raport i zawarte w nim wnioski można stwierdzić, że prowadzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przeworsku nadzór w 2023 r. jest gwarantem bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowotnego mieszkańców powiatu przeworskiego.

*Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Przeworsku*

Ryszard Trelka